

37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Állam- és Jogtudományi Szekció

Budapest, 2025. március 24–26.

Rendező intézmény:

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Állam- és Jog-
tudományi Szekció

**A rémhírterjesztés mint a szólásszabadság egyik büntetőjogi
korlátja**

Kézirat lezárásának dátuma:

2024. 12. 10.

NYILATKOZAT A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA HASZNÁLATÁRÓL

Nyilatkozom, hogy mint a dolgozat kizárólagos szerzője a tanulmányom elkészítése során semmilyen formában nem használtam a mesterséges intelligenciát.

2024. 12. 10.

A szerző

Tartalomjegyzék

I.	A témaválasztás indokoltsága.....	4
II.	A témafeldolgozás módszertana.....	5
III.	Terminológiai keretrendszer.....	6
III.1.	A közveszély és színhelye	6
III.2.	A különleges jogrend.....	8
III.3.	A nagy nyilvánosság.....	9
III.4.	A szólásszabadság, avagy a véleménynyilvánítás szabadsága	10
III.4.1.	A vélemény- és szólásszabadság szabályozásának története Magyarországon....	10
III.4.2.	A véleménynyilvánítás szabadságának lényege a rémhírterjesztés tükrében	12
III.5.	A köznyugalom.....	13
IV.	A rémhírterjesztés története Magyarországon (1878–2020)	17
IV.1.	A Csemegi-kódextől (1878) a régi Btk. megalkotásáig (1978)	17
IV.2.	A régi Btk.-tól (1978) az új Btk.-ig (2012)	19
IV.3.	Az új Btk.-tól (2012) a koronavírus világjárványig (2020)	21
IV.4.	A pandémia hatása a rémhírterjesztés törvényi tényállására	22
V.	A Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti rémhírterjesztés alkalmazhatóságának vizsgálata..	24
VI.	A rémhírterjesztés hazai gyakorlata a különleges jogrend ideje alatt	26
VII.	Összegzés és a kutatás lezárása	29
VIII.	Irodalomjegyzék.....	32

I. A témaválasztás indokoltsága

A véleménynyilvánítás szabadsága, vagy másik nevén a szólásszabadság évtizedek óta a jogi szakirodalom érdeklődésének fókuszpontjában helyezkedik el, amely elsősorban azzal indokolható, hogy véleményünk, álláspontunk és gondolataink szabad kifejezése előtt a rendszerváltást követően nyílt meg a jog által biztosított lehetőségünk.¹ A kommunizmus alatt ellehetetlenített véleménynyilvánítás szabadságát ma már a legátfogóbban védi az Alaptörvényünk,² ugyanakkor mint az alapjogok általában, így a véleménynyilvánítás szabadsága sem gyakorolható korlátok nélkül. A polgári jog,³ valamint a szabálysértési jog⁴ mellett a büntetőjog több korlátját is megállapítja a véleménynyilvánítás szabadságának, amelyek közül az egyik a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 337. §-ban szabályozott rémhírterjesztés,⁵ amelynek kriminalizálását a véleménynyilvánítás szabadsága, valamint a köznyugalom jogi tárgyának kollíziója következtében az utóbbi büntetőjogi védelme tette indokolttá.

A rémhírterjesztés büntetőjogi szabályozása a magyar jogtörténetben egyedülálló helyen áll, ugyanis a XX. század elején a kommunista forradalmi jogtudattal átítatott Tanácsköztársaság kevesebb, mint fél éve alatt a rémhírterjesztés büntetőjogi szankcionálása korántsem a köznyugalom védelmét szolgálta, hanem a szólásszabadság ellehetetlenítésének egyik eszközeként az új rendszerrel szemben kritikus személyek csoportja („ellenforradalmárok”) elleni fellépést.⁶

Noha a rémhírterjesztés bűncselekményének 1961-es törvényi szabályozásával a jogalkotó nagy lépést tett a köznyugalom büntetőjogi védelme érdekében, ugyanakkor az mind a mai napig problematikus kérdést vet fel, hogy miként garantáljuk úgy a jogtárgyvédelmet, hogy közben ne kerüljön indokolatlan és önkényes korlátozás alá a kiemelten védett véleménynyilvánítás szabadsága, tekintettel arra, hogy az állami büntetőhatalom monopóliumának gyakorlása a legsúlyosabb szankciós hátrányt jelenti az emberek alapjogaiban.⁷

¹ 1949. évi XX. törvény – A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA 61. § (hatály: 1989.X.23.–1990.III.11.) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 26. 0:14)]

² Magyarország Alaptörvénye U) cikk (1) bek. g) pont; vagy VI. cikk; vagy IX. cikk; vagy XV. cikk (hatály: 2024.VII.1.–2024.X.31.) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 21. 0:23)]

³ Ehhez lásd a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (hatály: 2024.VII.1.–2024.XII.31.) 2:43. § [nevesített személyiségi jogok] közül a becsület és a jóhírnév megsértése [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 21. 0:31)]

⁴ Ehhez lásd a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 180. §-ban szabályozott becsületsértést (hatály: 2024.VII.10.–2024.VIII.31.) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 21. 0:37)]

⁵ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 337. § (hatály: 2024.IX.1.–) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 21. 0:48)]

⁶ SZABÓ VIKTOR: *A magyarországi Tanácsköztársaság propagandája*. Eszterházy Károly Főiskola Történelemtudományi Doktori Iskola. Eger, 2016. 159. p. [forrás: [uni-eszterhazy.hu](#)] (letöltés időpontja: 2024. 08. 21. 1:11)]

⁷ SZOMORA ZSOLT: Büntetőjogi garanciák az Alkotmányban. *Pázmány Law Working Papers*. Budapest, 2011/29 3. p. [forrás: [2011-29 \(plwp.eu\)](#) (letöltés időpontja: 2024. 08. 21. 1:47)]

A „koronavírus-járványt megelőző joggyakorlatban fehér holló gyakorisággal előforduló rémhírterjesztés (Btk. 337. §) tényállásának”⁸ szükségességét először a pandémia bizonyította be, amelynek hatására a jogalkotó – reagálva az új büntetőjogi kihívásokra – módosította a Btk. 337. §-át.⁹ Ennek mentén nem túlzó az a megállapítás, miszerint a rémhírterjesztés büntetőjogi szabályozásának példátlan aktualitása van napjainkban Magyarországon: a pandémia mellett az orosz-ukrán háború,¹⁰ a közel-keleti háború,¹¹ a különböző új járványok,¹² továbbá a nem rég Ukrajna által felfüggesztett kőolajszállítás híre¹³ körül keletkezett aggodalom is megerősítette, hogy a zavar keltésére alkalmas álhírektől mentes köznyugalom büntetőjogi védelme mögött kiemelt társadalmi érdek húzódik. Ezen indokokat figyelembe véve megállapítom, hogy a különleges jogrend idején elkövethető Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti rémhírterjesztés hazai jogelméleti és joggyakorlati kutatása indokolt, kiemelt figyelmet fordítva arra a kérdésre, hogy a jelenlegi büntetőjogi szabályozás milyen hatékonyan képes a jogtárgyvédelemre mint e közjogi jellegű jogterület elsődleges, illetve speciális funkciójára.¹⁴

II. A témafeldolgozás módszertana

A bűncselekmény tudományos igényű vizsgálatának komplexitása indokoltta teszi, hogy e tanulmányban a témafeldolgozás különböző szakaszai során több kutatómódszertan egyidejű alkalmazására kerüljön sor. *Nyilatkozom, hogy a dolgozatom elkészítése során mesterséges intelligencia alkalmazására semmilyen formában nem került sor.*

A rémhírterjesztéssel összefüggő büntetőjogfejlődés átfedéseinek és problémáinak feltárása megkívánja a történeti módszertan, továbbá a jogösszehasonlítás alkalmazását egyaránt. Noha a jogösszehasonlítást egyes jogtudósok önálló jogtudománynak tartják, mégis a szakjogi

⁸ GUBIS PHILIP: A koronavírus-járvány miatt aktuális egyes bűncselekményi tényállások dogmatikai éttekintése. In: AMBRUS ISTVÁN (szerk.): *COVID-19 és büntetőjog. Az emberi egészség, a köznyugalom és más jogtárgyak védelme járvány idején*. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest, 2021. 44. p.

⁹ A koronavírus elleni védekezésről szóló 2020. évi XII. törvény [hatály: közlönyállapot (2020.III.30.)] [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](http://jogtar.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 22. 0:36)]

¹⁰ TODAY: „Russia Launches Attack On Ukraine Overnight.” Közzététel időpontja: 2022. 02. 24. [forrás: [YouTube.com](https://www.youtube.com) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 22. 20:18)]

¹¹ ANDREW RAINE, CHRIS LAU, JOSHUA BERLINGER, ADITI SANGAL, THOM POOLE and MATT MEYER, CNN: „October 7, 2023: Israel says it is ‘at war’ after Hamas surprise attack.” Közzététel időpontja: 2023. 10. 08. (Frissítve: 2023. 11. 09.) [forrás: [CNN World](https://www.cnn.com) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 22. 20:30.)]

¹² Ehhez lásd például az Afrikából kiinduló majomhímlőt.

¹³ Euronews: „Ukrajna blokkolja a Barátság vezetéken Magyarországra érkező orosz kőolajszállítást.” Közzététel időpontja: 2024. 07. 14. – 10:03 CEST [forrás: [Euronews](https://www.euronews.com) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 22. 20:18)]

¹⁴ NAGY FERENC: *Anyagi Büntetőjog. Alapvetések és a bűncselekmények tana*. Iurisperitus Kiadó. Szeged, 2020. 37–38. p. és 42. p.

tanulmányok elkészítése során külön kutatómódszerként is felhasználható.¹⁵ Az 1990-es évektől kezdődően e módszertanon belül megkülönböztetjük a funkcionalizmust, valamint a kulturalizmust: utóbbi a ZWEIGERT és KÖTZ által a hetvenes évektől népszerűsített funkcionalizmus markáns kritikájaként jött létre a nyolcvanas évek végére.¹⁶ A funkcionalista megközelítés¹⁷ szerint a jog tulajdonképpen a tágon értelmezendő jog szabályokhoz köthető megnyilvánulása, amely magában foglalja a közigazgatási és bírói gyakorlatot, valamint a szerződéskötő magánfelek szokásait is. Ezzel helyezkedik szemben a kulturalizmus, amely a jog megnyilvánulását határozottan komplexebben látja, mivel figyelembe veszi a jog történetét, morális, politikai, kulturális, vagy más jellemzőit.¹⁸ E módszertanon belül tehát a kulturalizmus megközelítése fogja a legátfogóbb választ adni a rémhírterjesztés büntetőjogi szabályozásának jellemzőire.

A Btk. 337. §-ban szabályozott büntetőjogi norma értelmezése során az elsődleges és iránymutató nyelvtani értelmezés mellett kulcsfontossággal bír a logikai értelmezés egyaránt, amely interpretációs fajtákon keresztül kerülnek bemutatásra a rémhírterjesztés jelenlegi büntetőjogi szabályozásával kapcsolatos konkrét problémák, kiemelt figyelmet fordítva a *nullum crimen / nulla poena sine lege* büntetőjogi alapelvek követelményeire és tilalmainra.¹⁹

Mindezen elméleti kutatómódszertanok mellett a teljesség igénye megkívánja a gyakorlati kitekintést is, tekintettel arra a jogbölcséleti megállapításra, miszerint a jogelmélet és -gyakorlat kiegészíti egymást.²⁰ A joggyakorlatban megjelenő rémhírterjesztés deliktumának relatív ritkasága ellenére a bírósági határozatok, valamint az Alkotmánybíróság mint negatív jogalkotó határozatai mind-mind olyan esszenciális forrásait képezik a kutatásnak, amelyek jelentősen hozzásegítenek a Btk. 337. §-ban fellelhető problémák feltárására.

III. Terminológiai keretrendszer

III.1. A közveszély és színhelye

A közveszély fogalmának meghatározásához a következő definíció az irányadó: „*a közveszély egy olyan objektív helyzetet jelent, amely meghatározhatatlan, vagy nagyobb számú személy életét, testi épségét veszélyezteti, illetve előre fel nem becsülhető nagy értékű vagyoni javakat*

¹⁵ FEKETE BALÁZS: „Jogösszehasonlítás” In: JAKAB ANDRÁS – FEKETE BALÁZS (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*. MTA JTI. Budapest, 2016. [2] és [3] szöveghely [forrás: [ijoten](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 07. 14. 16:20)]

¹⁶ FEKETE 2016, [7] szöveghely

¹⁷ Erről bővebben lásd: KONRAD ZWEIGERT – HEIN KÖTZ: *An Introduction to Comparative Law*. Oxford University Press. Oxford, 1998. 32–47. p. [forrás: [zweigert-and-kotz.pdf](#) (letöltés időpontja: 2024. 08. 23. 0:07)]

¹⁸ FEKETE 2016, [8] szöveghely

¹⁹ Nagy 2020, 75–84. p.

²⁰ SZABÓ MIKLÓS: *Rendszeres jogelmélet*. Bíbor Kiadó. Miskolc, 2015. 14–18. p.

veszélyeztet megsemmisüléssel, megrongálódással.”²¹ E fogalom meghatározással tartalmilag a bírói gyakorlat is megegyezést mutat (BH 2021.4.98),²² azzal a gyakorlati jelentőségű megállapítással, hogy – mint jogi fogalom – a tények megállapításához különös szakértelemre van szükség (BH 2000.529.).²³

Közveszély színhelyének minősül például egy földrengéssel érintett földrajzi helyiség, tűzvész színhelye, vagy konkrét esetként kiemelendő a 2010. október 4-én történt ajkai vörösiszap-katasztrófával összefüggő terület.²⁴ A közveszély színhelye körüli vita perdöntő fontossággal bírt a koronavírus-járvány idején, ugyanis a Btk. 337. §-át módosító 2020. évi XII. törvény indokolásából az derül ki, hogy a Btk. 337. § (2) bekezdésében meghatározott nagy nyilvánosság mint szituációs elem alatt *in abstracto* az egész ország értendő.²⁵ Az indokolást számos kritika érte: AMBRUS álláspontja szerint ezen szabályozás alapján sem lehet az egész országot közveszély színhelyeként tekinteni, hiszen egy olyan szituációs elemről van szó, amely hely, illetve idő egységeként jelenik meg, következésképpen minden alkalommal *in concreto* vizsgálatra van szükség a közveszély színhelyének megállapításához.²⁶

Álláspontom szerint egy esetleges – hazai, vagy külföldi – atombaleset kiállná az egész ország területére megállapítandó közveszély színhelyének *in concreto* vizsgálatát. Ennek indoka pedig véleményem szerint a veszély jellegéből következik: egy atomkatasztrófával járó radioaktív felhőképződmény bőven túlterjeszkedik egy adott ország határain,²⁷ a széljárás pedig meglehetősen nehezen kiszámíthatóvá teszi ennek az irányát. Noha egy atombaleset elszigetelt, ritka élethelyzetnek minősül, reális lehetősége napjaink háborús hangulatában objektíve való.²⁸ Egy atomkatasztrófával ellentétben sokkal kevésbé elszigetelt élethelyzetnek minősül a hazánkat is sújtó *globális felmelegedés* és az ezzel összefüggésben keletkező esetleges *vízhiány*, valamint egyéb *szélsőséges természeti csapások* (pl. tornádó, vagy árvíz). Látva a jelenlegi tendenciákat, az extrém időjárás okozta fenyegetettség valós okot adhat a közveszély kialakulására

²¹ GÁL ANDOR: A közbiztonság elleni bűncselekmények (Btk. XXX. fejezet). Közveszély okozása (Btk. 322. §). In: KARSAI KRISZTINA (szerk.): *Anyagi büntetőjog különös rész*. Iurisperitus Kiadó. Szeged, 2024. 312. p.

²² BH 2021.4.98: Kúria Bfv. III. 456/2020. határozata a közveszélyokozás büntette tárgyában. [Forrás: jog-kodex.hu] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 02. 19:03)]

²³ BH 2000.529. [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](https://jogtar.hu)] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 02. 19:10)]

²⁴ Erről bővebben lásd: Euronews: „10 éve történt a vörösiszap-katasztrófa, de a hatásai még velünk élnek.” (Írta: MAGYAR ÁDÁM), Közzétéve: 2020. 04. 10. [forrás: [Euronews](https://euronews.com)] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 28. 23:42)]

²⁵ 2020. évi XII. törvény indoklás a 10. §-hoz 3. pont [Forrás: nyjt.hu] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 02. 21:02)]

²⁶ AMBRUS ISTVÁN – In: KECSKÉS GÁBOR (szerk.): A koronavírus járvány és a büntetőjog. *MTA Law Working Papers*. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. Budapest, 2020/5. 14. p. [Forrás: mtak.hu] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 02. 21:18)]

²⁷ Gondoljunk csak Csernobil példájára.

²⁸ Ehhez kapcsolódóan lásd: „IAEA chief warns of risk of nuclear accident at Russian plant in Kursk region.” (August 27, 2024) Reporting by Reuters; Writing by LUCY PAPACHRISTOU and MARK TREVELYAN; Editing by KEVIN LIFFEY [Forrás: [Reuters](https://reuters.com)] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 02. 19:43)]

és mivel Magyarország földrajzi területe igen csekély e globális problémához képest, ezért álláspontom szerint egy klímakatasztrófa esetén az egész ország közveszély színhelyének tekintendő.

III.2. A különleges jogrend

A különleges jogrend egyedülálló módon kizárólag a rémhírterjesztés Btk. 337. § (2) bekezdésének törvényi tényállásában jelenik meg szituációs elemként.²⁹ Ez azt jelenti, hogy amennyiben nem áll fenn különleges jogrend az országban, akkor a bűncselekmény ezen bekezdése sem alkalmazható. *Magyarország Alaptörvénye* a különleges jogrend három fajtáját különbözteti meg: a hadiállapotot, a szükségállapotot, valamint a veszélyhelyzetet.³⁰

Noha 2012. január 1-i hatályba lépését követően az Alaptörvény számos módosítást megért, a különleges jogrend bevezetése mellett szóló élethelyzetek fajtái továbbra is azonosak. Ekkor ugyanis a társadalom működésének olyan speciális állapotáról beszélünk, amikor az egyén és a közösség biztonsága kiváltképp fenyegetésnek van kitéve, amely indokolttá teszi, hogy az állam a biztonság fenntartása és megőrzése érdekében speciális jogszabályokat alkosson.³¹

A különleges jogrend bevezetésére számos bel- és külföldi esemény adhat okot: ilyen volt a Kínából kiinduló és 2020-ban már Magyarországon is megjelenő koronavírus járvány, amelynek hatására a magyar Kormány elrendelte a veszélyhelyzet bevezetését,³² és végső soron ezen normatív aktus tette lehetővé a különleges jogrend mint szituációs elem meglétét az ugyanezen évben módosított rémhírterjesztés Btk. 337. § (2) bekezdés szerinti törvényi tényállásánál. Noha a pandémia lassan elmúlt, ugyanakkor a különleges jogrend maradt: a 2022. február 24-én kitört orosz-ukrán háború következtében a veszélyhelyzet meghosszabbításra került.³³ Jelenleg nem látjuk végét az ukrajnai fegyveres konfliktusnak, így a különleges jogrend meghosszabbításának oka továbbra is fennáll.

²⁹ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 337. § (2) bek. (hatály: 2024.IX.1.–) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](https://jogtar.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 21. 0:48)]

³⁰ Magyarország Alaptörvénye 48. cikk (hatály: 2024.XI.1.–) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](https://jogtar.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 02. 23:33)]

³¹ CSINK LÓRÁNT: Mikor legyen a jogrend különleges? *Iustum Aequum Salutare* XIII. 2017. 4. 1. p. [Forrás: [01b_Csink_IAS_2017_4.pdf \(ppke.hu\)](https://jogtar.hu) (letöltés időpontja: 2024. 09. 02. 23:57)]

³² 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről [hatály: közlönyállapot (2020.III.11.)] [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](https://jogtar.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 03. 0:16)]

³³ 2022. évi VI. törvény a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárításáról (hatály: 2022.VI.8.–2022.X.31.) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](https://jogtar.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 03. 0:32)]

III.3. A nagy nyilvánosság

A nagy nyilvánosság fogalmát a Btk. 459. § 22. pontja határozza meg: „*nagy nyilvánosságon a bűncselekménynek a sajtótermék, médiaszolgáltatás, sokszorosítás vagy elektronikus hírközlő hálózaton való közzététel útján történő elkövetését is érteni kell.*”³⁴ E törvényi fogalom alapján nagy nyilvánosságnak minősül például a rádió, vagy TV adásban történő elkövetés. Csakugyan e fogalmi kör halmazába tartozik az elkövetés, amennyiben a bűncselekmény – például rágal-mazás – az újságok hasábjain történik, vagy akár plakátok formájában is.

Fontos kihangsúlyozni, hogy a Btk. csak a nagy nyilvánosság előtti elkövetés leggyako-ribb formáit határozza meg, amelyre a jogalkotó az „is” kifejezéssel utalt. A digitális platformok (ld. Facebook, X stb.) alapvetően nem minősülnek médiaszolgáltatásnak, ugyanakkor elektro-nikus hírközlő hálózatnak viszont igen. Ez elsősorban azért vet fel izgalmas kérdést, mert a büntetőbíróságok számára problematikus lesz annak meghatározása, hogy a közösségi platfor-mokon mi tekinthető „*lekérhető médiaszolgáltatásnak*”.³⁵ Fontos kihangsúlyozni, hogy e nü-ansznyi problematikát leszámítva a nagy nyilvánosság mint szituációs elem akkor valósul meg, ha fennáll a reális lehetősége annak, hogy nagyobb, vagy pedig előre meg nem állapítható számú személy szerezhethet tudomást a deliktumról,³⁶ ugyanakkor figyelemmel kell lenni arra is, hogy a rémhírkeltő bejegyzésre egy zárt csoportban, vagy pedig nyílt bejegyzés formájában kerül-e sor. MONORI blogbejegyzésében csakugyan rámutat arra, hogy a közösségi kommuni-kációs felületeken közzétett bejegyzések a nagy nyilvánosság követelményét teljesítik.³⁷

Fontos megjegyezni, hogy a Btk. extraterritoriális területi hatályára tekintettel is problé-mák merülhetnek fel, amennyiben a Magyarországot célzó rémhír külföldről érkezik, továbbá az is nehézséget okozhat, amennyiben az elkövető személye és földrajzi elhelyezkedése nem állapítható meg, mert a közösségi platformot IP-címet elrejtő VPN („*Virtual Private Net-work*”³⁸), vagy pedig egy speciális privát böngésző (ld. Tor Browser) segítségével használja.³⁹

³⁴ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 459. § 22. pont (hatály: 2024.VIII.1.–2024.VIII.31.) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](https://jogtar.hu/jogtar) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 21. 0:48)]

³⁵ SZOMORA ZSOLT: „Dekriminalizálták a médiában elkövetett rágalalmazást és becsületsértést.” Magyar Jogász Egylet. Közzétéve: 2023. 07. 04. [forrás: [Magyar Jogász Egylet](https://magyarjogaszegylet.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 29. 0:34)]

³⁶ Büntető anyagi jog általános rész / Értelmező rendelkezések az új Btk.-ban – A nagy nyilvánosság [Forrás: birosag.hu] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 03. 18:41)]

³⁷ MONORI ZSUZSANNA: *A szólásszabadság korlátozása a büntetőjog eszközeivel II. – A rémhírterjesztés bűncselekményének elemei.* Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság. Közzétéve: 2021. június 3. [Forrás: nmhh.hu] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 03. 19:21)]

³⁸ K. KARUNA JYOTHI, B. INDIRA REDDY: *Study on Virtual Private Network (VPN), VPN's Protocols And Security.* IJSRCSEIT. Vol. 5. Issue 5. 2018. 919-921. p. [Forrás: [ResearchGate](https://researchgate.net) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 12. 01. 14:52)]

³⁹ TOLDI ÁDÁM: *A szólásszabadság büntetőjogi korlátozása a digitális médiatudatosság érdekében.* Az SZTE-NMHH Hallgatói Ösztöndíj támogatás keretében elkészített tanulmány. Szeged, 2024. 16. p.

III.4. A szólásszabadság, avagy a véleménynyilvánítás szabadsága

III.4.1. A vélemény- és szólásszabadság szabályozásának története Magyarországon

Mint korábban utaltam rá, a véleménynyilvánítás szabadságának jogi védelme korántsem volt olyan egyértelmű, mint napjainkban. A pusztá megállapítás, hogy ma már a jog által biztosított keretek között⁴⁰ szabadon fejezhetjük ki gondolatainkat, álláspontunkat, illetve véleményünket valakivel, vagy valamivel kapcsolatban, mindez egy hosszú politikai, jogi és kulturális fejlődés eredményeként értékelhető, amely a rendszerváltás egyik vívmánya volt.⁴¹

Magyarországon az Alaptörvény 2012. január 1-jén történő hatálybalépéséig a vélemény- és szólásszabadság érte meg vitathatatlanul a legtöbb változtatást.⁴² A kommunista ideológiával átíratott 1949. évi XX. törvény a szólásszabadságot a dolgozók érdekeihez igazodva biztosította.⁴³ Stiliztikai változást hozott az kommunista alkotmány 1972-es módosítása, amelynek értelmében a Magyar Népköztársaság a szocializmus, illetve immár a nép érdekeihez igazítva biztosította a szólásszabadságot.⁴⁴ Számottevő előrelépésként értékelhető a vélemény- és szólásszabadság hazai szabályozásában az 1989. évi I. törvény, amely eltörölte a szocialista elemeket az alkotmányi szövegből.⁴⁵ A módosított 64. § – némileg lakonikusan megfogalmazva – kimondta, hogy „A Magyar Népköztársaság biztosítja a szólásszabadságot és a sajtószabadságot.”⁴⁶ A rendszerváltó új köztársasági alkotmány 61. §-a kinyilvánította, hogy mindenkit megillet a jog a szabad véleménynyilvánításra, valamint a közérdekű adatok megismerésére, illetőleg terjesztésére.⁴⁷ Megfigyelhető, hogy az alkotmányi megfogalmazásban ekkor váltja fel a *szólásszabadságot a véleménynyilvánítás szabadsága*.⁴⁸

⁴⁰ Ilyen korlátot határoz meg az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdése: „A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.” Forrás: Magyarország Alaptörvénye VI. cikk (1) bek. (hatály: 2024.VII.1.–2024.X.31.) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](https://jogtar.hu/jogtar) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 21. 0:23)]

⁴¹ KOLTAY ANDRÁS: *A szólásszabadság alapvonalai – magyar, angol, amerikai és európai összehasonlításban*. Századvég Kiadó. Budapest, 2009. 84–92. p. [Forrás: [Koltay.vegleges.pdf \(mtak.hu\)](https://koltay.vegleges.pdf) (letöltés időpontja: 2024. 08. 25. 17:54)]

⁴² KISS BARNABÁS: A véleménynyilvánítás és a sajtó szabadsága. Az alkotmányi szabályozás alakulása Magyarországon. In: TÓTH JUDIT (szerk.): *Alkotmányjog II. Alapfogatok és emberi jogok*. Iurisperitus Kiadó. Szeged, 2018. 112. p.

⁴³ 1949. évi XX. törvény – A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA 55. § (1). bek [hatály: közlöny-állapot (1949.VIII.20.)] [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](https://jogtar.hu/jogtar) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 25. 22:42)]

⁴⁴ 1949. évi XX. törvény – A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA 64. § (hatály: 1972.IV.26.–1975.IV.11.) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](https://jogtar.hu/jogtar) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 25. 23:33)]

⁴⁵ Kiss 2018, 112. p.

⁴⁶ 1949. évi XX. törvény – A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA 64. § (hatály: 1989.I.24.–1989.V.25.) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](https://jogtar.hu/jogtar) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 26. 0:02)]

⁴⁷ 1949. évi XX. törvény – A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA 61. (1) bek. § (hatály: 1989.X.23.–1990.III.11.) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](https://jogtar.hu/jogtar) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 26. 0:14)]

⁴⁸ Mivel a két kifejezés a joggyakorlatban és a jogelméletben egyaránt mind a mai napig megjelenik, ezért e tanulmányban mindkét fogalom használatos, azonos jelentéstartalommal.

Az MDF–SZDSZ paktum néven is emlegetett megállapodással 1990. június 25-i hatállyal újabb alkotmánymódosításra került sor a véleménynyilvánítás szabadságát illetően.⁴⁹ Az alkotmány tartalma – a korábbi két bekezdés változatlansága mellett – két új bekezdéssel bővült: a (3) bekezdés értelmében „a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény, valamint a sajtószabadságról szóló törvény elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”⁵⁰ Emellett a (4) bekezdés kimondta, hogy „A közszolgálati rádió, televízió és hírügynökség felügyeletéről, valamint vezetőinek kinevezéséről, továbbá a kereskedelmi rádió és televízió engedélyezéséről, illetőleg a tájékoztatási monopóliumok megakadályozásáról szóló törvény elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”⁵¹ Ezen alkotmánymódosítás jelentősége abban keresendő, hogy az így módosított alkotmányi szöveg jelentette a következő 20 év során felmerülő, a kommunikációs alapjogokkal összefüggésben kialakuló alkotmányossági viták, valamint kérdések megítélésének kiindulópontját az Alkotmánybíróság gyakorlatában.⁵²

A történelmi tapasztalatok tanulságát levonva az Alkotmánybíróság 60/2003. (XI. 26.) határozata⁵³ kifejtette, hogy különösen fontos társadalmi érdek fűződik ahhoz, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága a választási kampányok során érvényesüljön.⁵⁴ Ezzel szoros összefüggésben az Alkotmánybíróság 39/2002. (IX. 25.),⁵⁵ valamint 6/2007. (II. 27.) határozata⁵⁶ a választási kampányt egyenesen a véleménynyilvánítás szabadságának kibontakozásaként értékelte, amely magában foglalja a közvélemény cenzúrázatlan tájékoztatását a közügyekkel kapcsolatban a sajtó, illetve más médiumok által, továbbá a közügyek kommentálása, megvitatása, kritikája mellett a politikai kampány és hirdetések szabadságát.⁵⁷ Mindez egy demokratikus társadalom esszenciális elemét képezik.⁵⁸

⁴⁹ Kiss 2018, 113. p.

⁵⁰ 1949. évi XX. törvény – A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA 61. § (3) bek. (hatály: 1990.VI.25.–1990.VI.27.) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 26. 0:45)]

⁵¹ 1949. évi XX. törvény – A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA 61. § (4) bek. (hatály: 1990.VI.25.–1990.VI.27.) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 26. 0:48)]

⁵² Kiss 2018, 113. p.

⁵³ 60/2003. (XI. 26.) AB határozat (hatály: 2013.IV.1.–) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 27. 0:42)]

⁵⁴ BODNÁR ESZTER – In: KIS NORBERT (főszerk.): A választójog és más alapjogok kapcsolata. *Magyar Közigazgatás*. Új folyam. 2. sz. (2012. június) 16. p. [forrás: [Magyar Közigazgatás](#) (letöltés időpontja: 2024. 08. 27. 0:56)]

⁵⁵ 39/2002. (IX. 25.) AB határozat (hatály: 2013.IV.1.–) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 27. 1:13)]

⁵⁶ 6/2007. (II. 27.) AB határozat (hatály: 2013.IV.1.–) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 27. 1:15)]

⁵⁷ BODNÁR 2012, 16. p.

⁵⁸ Álláspontom szerint a 39/2002. (IX. 25.), illetve a 6/2007. (II. 27.) AB határozatokból levezethető politikai kampány és hirdetés szabadsága részben választ ad arra a kérdésre, hogy a 2024-es európai parlamenti választások kampánya során országszerte kihelyezett, az orosz-ukrán fegyveres konfliktussal összefüggésben háborúval riogató plakátok miért nem valósították meg a rémhírterjesztés bűncselekményét.

A 2012. január 1-jén hatályba lépő *Magyarország Alaptörvényének* IX. cikke rendelkezik a véleménynyilvánítás szabadságáról.⁵⁹ E cikk értelmében a véleménynyilvánítás szabadsága mindenkit megillet, ugyanakkor gyakorlása kizárólag korlátok között biztosított. Ennek megfelelően a hazai jog nem védi az olyan megnyilvánulását a véleménynyilvánítás szabad gyakorlásának, amely mások emberi méltóságát, illetve a magyarság, az etnikai, faji, vallási, vagy nemzeti közösségek méltóságát sérti.⁶⁰ Az Alaptörvény hatályos szövegében megfogalmazott szabályozás összhangban van a Magyarország által is aláírt, illetve kihirdetett⁶¹ Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJE) 10. cikkével.⁶² Noha az Alaptörvény számos módosítást ért meg, mégis – a korábbi alkotmánnyal ellentétben – a véleménynyilvánítás szabadságának szabályozása 2012-től kezdődően stabil jogi talapzatokon áll Magyarországon.

III.4.2. A véleménynyilvánítás szabadságának lényege a rémhírterjesztés tükrében

A véleménynyilvánítás szabadsága mint egy alapjogi halmaz rendkívül tág jelentéstartalommal rendelkezik és több elemből tevődik össze.⁶³ Magában foglalja az információ- és sajtószabadságot, a lelkiismeret- és vallásszabadságot, az egyesülés és gyülekezés szabadságát, a művészet és oktatás szabadságát, továbbá a tudományos kutatás szabadságát is.⁶⁴

A rémhírterjesztés törvényi tényállása szempontjából a szólásszabadság gyakorlása során perdöntő jelentősége van annak, hogy tényállításról, híresztelésről, vagy a Kormány intézkedésével szemben megfogalmazott kritikáról beszélünk-e. Utóbbi esetében – a közügyek szabad megvitatása érdekében – nem valósul meg a rémhírterjesztés büntette,⁶⁵ illetve a kritika tárgyában megfogalmazott közszereplők méltóságának, becsületének tiszteletben tartásával más bűncselekmény sem valósulhat meg. Egyetértek HORNYÁK azon álláspontjával, miszerint a közszereplők emberi méltósága nem lehet különb más személyekhez viszonyítva.⁶⁶

⁵⁹ KISS 2018, 114. p.

⁶⁰ Magyarország Alaptörvénye IX. cikk (1) bek., (4) bek. és (5) bek. (hatály: 2024.VII.1.–2024.X.31.) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](http://jogtar.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 27. 2:06)]

⁶¹ Ehhez lásd: Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény (hatály: 2021.VIII.1.–) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](http://jogtar.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 27. 2:24)]

⁶² Emberi Jogok Európai Egyezménye 10. cikk – a véleménynyilvánítás szabadsága. [forrás: [Emberi Jogok Európai Egyezménye](http://EmberiJogokEuropaiEgyezmenye) (letöltés időpontja: 2024. 08. 27. 2:19)]

⁶³ TOLDI 2024, 5. p.

⁶⁴ KISS BARNABÁS: A vélemények és tények terjesztése. In: TÓTH JUDIT (szerk.): *Alkotmányjog II. Alapjogok és emberi jogok*. Iurisperitus Kiadó. Szeged, 2018. 107. p.

⁶⁵ MONORI ZSUZSANNA: *A szólásszabadság korlátozása a büntetőjog eszközeivel II. – A rémhírterjesztés bűncselekményének elemei*. Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság. Közzétéve: 2021. június 3. [Forrás: nmhh.hu] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 03. 19:21)]

⁶⁶ HORNYÁK SZABOLCS: A véleménynyilvánítás szabadságát korlátozó bűncselekmények alakulása a rendszerváltástól napjainkig. In: GÁL ISTVÁN – HORNYÁK SZABOLCS (szerk.): *Tanulmányok dr. Földvári József professzor 80. születésnapja tiszteletére*. PTE Állam- és Jogtudományi Kar. Pécs, 2006. 111. p.

A véleménynyilvánítás szabadságával való visszaélésként utal arra a Btk. 337. § (1) és (2) bekezdése, hogy az állított, vagy híresztelt ténynek valótlannak, vagy a valóságot elferdítőnek kell lennie.⁶⁷ „*A tény a múltbeli és a jelen idejű objektív valóság tudati visszatükröződése, amely lehet valós vagy valótlan tény.*”⁶⁸ A valós tény nem más, mint a valóságban időben és helyben megtörtént, objektíve létező, érzékszerveinkkel érzékelhető esemény, állapot, helyzet, jelenség, történés. Ez alapján valótlán a tény, ha ezen szempontok szerint nem létezik, ugyanakkor létezhetne.⁶⁹ A valóság elferdítésének alapja ugyan objektíve valós tény, ugyanakkor az elkövető annak kedvező, vagy kedvezőtlen elemeit önkényesen emeli ki, ezzel elferdítve a való tényt. Ennek mentén e deliktum csak szándékosan valósulhat meg, amelyhez elegendő az eshetőleges szándék is.⁷⁰ Gondatlan alakzata nincs a rémhírterjesztésnek, ami azt jelenti, hogy amennyiben a szándékosság kivételével az összes tényállási elem megvalósul a történeti tényállásban, akkor sem valósul meg a rémhírterjesztés büntette.⁷¹ Ezesetben felmerül, hogy a gondatlanságot szubjektív oldalon, a *kellő digitális médiatudatosság hiányával* lehetne magyarázni.⁷² A véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása nem lehet tényállásszerű abban az esetben sem, amennyiben a köznyugalom megzavarására alkalmas tény állítása, vagy annak híresztelése objektíve valós.⁷³ Ez álláspontom szerint összhangban van a sajtószabadság védelmével, illetve az objektív tájékoztatás mögött húzódó társadalmi érdekekkel.

III.5. A köznyugalom

Noha a hazai szakirodalomban számos területen megjelenik a *köznyugalom* mint a büntetőjog által védett jogi tárgy fogalma,⁷⁴ ugyanakkor az egyes hazai szakirodalmak ritkán térnek ki a köznyugalom jelentésének kifejtésére, illetve annak fogalmi elemeinek feltárására. Mint arra SCHULTHEISZ rámutatott, a külvilág ingerei folyamatosan hatással vannak ránk, amelyek

⁶⁷ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 337. § (1) és (2) bek. (hatály: 2024.IX.1.–) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 21. 0:48)]

⁶⁸ GÁL ANDOR: Az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekmények (Btk. XXI. fejezet). Rágalmazás (Btk. 226. §). In: KARSAI KRISZTINA (szerk.): *Anyagi büntetőjog különös rész.* Iurisperitus Kiadó. Szeged, 2024. 183. p.

⁶⁹ GÁL 2024, 183. p.

⁷⁰ KARSAI KRISZTINA (szerk.): *Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez* (Hatály: 2021.III.1.–) 702–703. p. [[Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 04. 17:06)]

⁷¹ MONORI ZSUZSANNA: *A szólásszabadság korlátozása a büntetőjog eszközeivel II. – A rémhírterjesztés bűncselekményének elemei.* Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság. Közzétéve: 2021. június 3. [Forrás: [\(nmhh.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 03. 19:21)]

⁷² TOLDI 2024, 16–18. p.

⁷³ KARSAI KRISZTINA (szerk.): *Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez* (Hatály: 2021.III.1.–) 701. p. [[Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 04. 17:06)]

⁷⁴ Ehhez lásd például: KOLTAY ANDRÁS: „*A rémhírterjesztés büntethetőségének alkotmányosságáról.*” In *Medias Res* IX. évf. 2. szám, 2020/2 8, 322–338. p. [[InMediasRes_2020_2 \(mtak.hu\)](#) (letöltés időpontja: 2024. 08. 24. 21:51)]

következtében különböző szemléletek és képzetek alakulnak ki bennünk, hiszen az ember akarat, érzelmi és értelmi funkciói egészen egyedülálló kapcsolatban vannak egymással.⁷⁵ Mono-gráfiájában megállapítja, hogy az állam által meghatározott jogszabályok mögött húzódó engedelmesség lelki alapja „a bűncselekmények által felkeltett negatív érzelmek”,⁷⁶ ami egyben a jogrend érzelmi alapjának tekinthető.⁷⁷ Véleményem szerint SCHULTHEISZ ezen megállapításai alapján a bűncselekmény elkövetésére irányuló pozitív érzelmek képződésének ellehetetlenítése elképzelhetetlen a köznyugalom mint jogi tárgy hatékony büntetőjogi védelme nélkül.

Álláspontom szerint a tartós köznyugalom megvalósulásának alapvető feltétele a jogállam („*Rechtsstaat*”,⁷⁸ vagy „*rule of law*”⁷⁹) megléte, vagyis egy olyan jogi, politikai, valamint erkölcsi rendszer fennállása, ahol a jogegyenlőség biztosított, a törvénynek alárendelt jogalkotó – a jogbiztonság és törvényesség keretén belül – olyan törvényt alkot, amelynek maga is alárendeltje lesz, és ezen jogszabály által biztosított jogok megsértése esetén egy független, részrehajlásoktól mentes, törvénynek alárendelt bíróság ésszerű határidőn belül ítéletet hoz, amellyel szemben felülvizsgálatnak van helye, magában foglalva a közigazgatási bíráskodást egyaránt.⁸⁰ Mindezek mellett a jogállam további feltétele a hatalommegosztás elve, a demokrácia, az emberi jogok hatékony védelme, a jogegyenlőség, továbbá a pluralizmus, vagyis szűkebb értelemben a többpártrendszer megléte.⁸¹ E formális és materiális jogállamból származó fogalmi elemek képezik a jogállamiság sérthetetlen magját.

A jogállamiság mellett a tartós köznyugalom garantálásának másodikként elengedhetetlen eleme – a rémhírterjesztés bűncselekménye szempontjából – az objektív tájékoztatás és az abba vetett közbizalom. Álláspontom szerint a köznyugalom megzavarására alkalmas objektíve valós hír elhallgatása, majd annak utólagos kiszivárgása éppolyan alkalmas a köznyugalom megzavarására mint a valótlan, vagy a valóságot elferdítő rémhírek.⁸² Véleményem szerint ez azon gondolati ív mentén támasztható alá, miszerint a köznyugalom akár csekély megzavarására is

⁷⁵ SCHULTHEISZ EMIL: *A jogrend érzelmi alapjának büntetőjogi védelme*. Dunántúli Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.-T. Pécs, 1936. 2–3. p.

⁷⁶ SCHULTHEISZ 1936, 4. p.

⁷⁷ SCHULTHEISZ 1936, 4. p.

⁷⁸ NEUMANN FRANZ: Jogállamiság és szuverenitás. In: TAKÁCS PÉTER (szerk.): *Joguralom és jogállam. Antológia a Rule of Law és Rechtsstaat irodalmának köréből*. ELTE ÁJK. Budapest, 1995. 232. p.

⁷⁹ E fogalom I. Stuart Károly angol király nevéhez kötődik. Forrás: TÓTH. J. ZOLTÁN: „A jogállamiság tartalma.” *Jogtudományi Közlöny*, 2019/5. szám 198. p. [mtak.hu] (letöltés időpontja: 2024. 08. 24. 1:22)]

⁸⁰ TÓTH 2019, 204. p.

⁸¹ TÓTH 2019, 204. p.

⁸² A köznyugalom megzavarására alkalmas objektív tájékoztatás elhallgatására és az objektíve valós hír utólagos, nem megfelelő tájékoztatására tanulságos példaként szolgál az 1986. április 26-án történt csernobili atomkatasztrófa hírének hiánya, illetve késedelmes megjelenése az egyes korabeli magyar híradásokban. Forrás: KÉKESDI-BOLDOG DALMA: „A csernobili atomkatasztrófa kommunikációja a Magyar Rádióban és a Szabad Európa Rádióban.” *Médiakutató* XX. évf. 4. szám 31–32. p. [mediakutato.hu] (letöltés időpontja: 2024. 08. 24. 19:40)]

alkalmas, utólag kiszivárgott, objektíve valós hír következtében sokkal könnyebb a valószínűsége a rémhírek széleskörű elterjedésnek és a zavar kialakulásának, mert az objektív tájékoztatásba vetett közbizalom megrendülése mellett kialakul egyfajta bizonytalanság a társadalmon belül. Ezen általános bizonytalanságból adódóan pedig a társadalom tagjai könnyen félrevezethetők, illetve befolyásolhatók lesznek. Ehhez szorosan kapcsolódik a büntetőjog szigora által biztosított hatékony jogtárgyvédelem, amely összhangban van a büntetőjog *szankcionáló* és *preventív* jellegével, ami egy teljes egységet képez e jogterületen belül.⁸³ A köznyugalom elleni bűncselekmények a Btk. XXXII. fejezetében találhatók.⁸⁴

Korábban a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) szerinti köznyugalom elleni bűncselekményeket feldolgozó monográfiájában HORNYÁK⁸⁵ – a korabeli társadalmi viszonyoknak megfelelően – a köznyugalom fogalmának feltárására vállalkozott. Noha e tanulmány a 2012-es új Btk. előtt készült, valamint a korabeli életviszonyokból adódóan korántsem bírt akkora jelentőséggel a rémhírterjesztés büntetőjogi szabályozása, mint napjainkban, annyi azonban az ez idő szerint hatályos Btk.-ban továbbra is változatlan, hogy a köznyugalomnak nincs pontos törvényi meghatározása az értelmező rendelkezések között. Ez elsősorban azért vet fel jogelméleti problémákat, ugyanis az *in dubio pro libertate* elvéből következik, hogy amennyiben a büntetőjogi szankció szükségessége és indokoltsága felől kétség merül fel, akkor abban az esetben a jogalkotó nem alkothatja meg a törvényi tényállást, következésképpen nem kerülhet sor az *ultima ratio* jellegű büntetőjog beavatkozására.⁸⁶ Ehhez egy pontosan meghatározott jogi tárgyra van szükség, ugyanis ennek hiányában büntetlenségről beszélünk.⁸⁷ Abban egyetértek HORNYÁK monográfiájával, hogy a köznyugalom fogalma kölcsönhatásban áll a közbiztonság és a közrend, csakugyan vitatott tartalmú fogalmával.⁸⁸

Ugyanezen kérdést vizsgálva a bírói gyakorlatban a köznyugalmat a társadalmi békével azonosítják (BH1998. 521.).⁸⁹ E kérdésben figyelemre méltó a Kúria álláspontja, miszerint „[a] köznyugalom nem tértől és időtől elvonatkoztatott fogalom, hanem az ország törvényes rendje, amelynek helyhez és időhöz kötött megbontása vagy arra való alkalmassága jelentős a

⁸³ NAGY 2020, 39. p.

⁸⁴ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény XXXII. Fejezet (hatály: 2024.VIII.1.–2024.VIII.31.) [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 24. 20:40)]

⁸⁵ HORNYÁK SZABOLCS JÁNOS: *A köznyugalom elleni bűncselekmények. PhD értekezés.* Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola. Pécs, 2010. [[Microsoft Word - Hornyák Szabolcs PhD-értekezés 2010-2.doc \(pte.hu\)](#) (letöltés időpontja: 2024. 08. 24. 20:28)]

⁸⁶ HORNYÁK 2010, 82. p.

⁸⁷ SZOMORA ZSOLT: *A nemi bűncselekmények alapkérdései.* Rejtjel Kiadó. Budapest, 2009. 57-58. p.

⁸⁸ HORNYÁK 2010, 67. p.

⁸⁹ BH1998. 521. [Forrás: [Jogtár®](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 12. 01. 19:09)]

tényállásszerűség szempontjából”⁹⁰ (Kúria Bfv.1255/2018/12.). A Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti rémhírterjesztéssel összefüggésben ezen álláspont azt jelenti, hogy a köznyugalomnak mint jogi tárgynak térben (a közveszély színhelyén) és időben (a különleges jogrend idején) egységben kell jelen lennie. Az Elvi Bírósági Határozatban a köznyugalom jelentéseként csak ugyan megjelenik még a társadalmi béke (EBH1999. 6.),⁹¹ valamint ezenfelül a gyakorlatban fellelhető e kifejezés mellett a társadalmi rend is (Bhar.809/2010/3.).⁹²

A jogirodalomban HORNYÁK mellett JULESZ is foglalkozik a köznyugalom mint fogalom jelentőségével. Álláspontja szerint a köznyugalom egyben állami érdek is, amelynek letéteményese nem kizárólag a bíróság, hanem a társadalom is a maga egészében, vagyis az igazságszolgáltatás e kérdésben mint legutolsó eszköz jöhet képbe.⁹³ SCHULTHEISZ érzelmekkel kapcsolatban tett megállapításaihoz hasonlóan fogalmaz RIPSZÁM a köznyugalom fogalmi elemeinek feltárásánál, ugyanis véleménye szerint a köznyugalom megléte esszenciális elemét alkotja a zavartalan társadalmi együttélésnek. Mindemellett egy olyan „*nyugodt állampolgári közérzet[et]*”⁹⁴ jelent, ahol a társadalom különböző tagjai mind a jogi, valamint az erkölcsi normákat, mind pedig az emberek jogait, továbbá jogos érdekeit csakugyan tiszteletben tartják.⁹⁵ A szakirodalomban fellelhető meghatározás szerint a köznyugalom nem más mint egy érzés, tehát egy olyan közösségi hangulatállapot, ahol a társadalmi közösség tagjai kölcsönösen biztonságban tudják egymás javait, továbbá személyét is, valamint mindezek mellett szilárdan meg vannak győződve atekintetben, hogy akadálymentesen tudják gyakorolni jogaikat, illetőleg teljesíteni kötelezettségüket.⁹⁶

Summa summarum, a rémhírterjesztés vizsgálatánál a köznyugalom mint jogi tárgy meghatározásánál – a fent leírt szakirodalmi álláspontok mellett – az Alkotmánybíróság gyakorlatában is fellelhető társadalmi *rend* és *béke* lesz az irányadó,⁹⁷ ugyanis ezen elemek vitán felül a köznyugalom megvalósulásának elengedhetetlen feltételeként értelmezendők.

⁹⁰ Kúria Bfv.1255/2018/12. [43] szöveghely [Forrás: [Jogtár®](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 12. 01. 19:14)]

⁹¹ EBH1999. 6. [Forrás: [Jogtár®](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 12. 01. 19:21)]

⁹² Bhar.809/2010/3. [Forrás: [Jogtár®](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 12. 01. 19:28)]

⁹³ JULESZ MÁTÉ – In: KISS ANNA (főszerk.): A tojásdobálás jogi, társadalmi és etikai megközelítése. *Ügyészek Lapja*. Tizenötödik évfolyam, 2008. 6. szám, 30. p. [Forrás: [ul2008_6.pdf](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 12. 01. 19:44)]

⁹⁴ RIPSZÁM DÓRA: A rémhírterjesztés tényállása a pandémia tükrében. *Magyar Rendészet* 2023/3. 39. p. [Forrás: [02_rpszam_37-51_MR_2023_3.pdf](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 12. 01. 20:02)]

⁹⁵ RIPSZÁM 2023, 39. p.

⁹⁶ SÁNTHA FERENC: A köznyugalom elleni bűncselekmények. In GÖRGÉNYI ILONA (szerk.): *A magyar büntetőjog. Különös rész*. Wolters Kluwer Hungary. Budapest, 2020. 578-601. p.

⁹⁷ 30/1992. (V. 26.) AB határozat, Indokolás V. (hatály: 2013.IV.1–) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 21. 19:27)]

IV. A rémhírterjesztés története Magyarországon (1878–2020)

IV.1. A Csemegi-kódextől (1878) a régi Btk. megalkotásáig (1978)

Magyarország első kodifikált büntető törvénykönyve, az ún. Csemegi-kódex (1878. évi V. törvénycikk) eredetileg nem tartalmazta a rémhírterjesztést.⁹⁸ E deliktum a magyar jogtörténetben először a Csemegi-kódex kiegészítése céljából megalkotott 1879. évi XL. törvénycikkben jelent meg,⁹⁹ a korabeli magyar megfogalmazással „*vész hírterjesztésként*”.¹⁰⁰

Rémhírterjesztés első kodifikált törvényi tényállását az 1879. évi XL. törvénycikk 40. §-a tartalmazta: „*A ki a harangok félrevereése vagy másnemű vészjelzés által, tudva, hogy erre ok nem forog fenn, a lakosok nyugalmaét megzavarja; vagy a ki a hatóságot valótlan vész hír vagy zavargás bejelentése által szándékosan félrevezeti: nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő.; Ha pedig a hamis vész hír bejelentése következtében a rendőrség vagy a fegyveres erő kiállított: a tettes tizenöt napig terjedhető elzárással büntetendő.*”¹⁰¹

Mint arról a bevezetőben korábban szóltam, az első világháborút (1914–1918) követő kommunista proletárdiktatúra időszakában a rémhírterjesztés bűncselekménye elsősorban a koholt vádakon alapuló politikai üldöztetés egyik eszközeként felhasznált deliktum volt. Ugorva egyet a történelem időszalagán, a katonai büntető törvénykönyv életbeléptetéséről és a közönséges büntető törvények egyes rendelkezéseinek ezzel kapcsolatos módosításáról és kiegészítéséről szóló 1930. évi III. törvénycikk (a továbbiakban: katonai büntető törvénykönyv) 80. §-ban jelent meg a rémhírterjesztés háború idejére vonatkozó alakzata: „*Aki háború idején a hadviseléssel kapcsolatban vész hírt kohol vagy valótlan vész hírt terjeszt, - amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik - vétség miatt egy évig terjedhető fogsággal büntetendő.*”¹⁰² Szankciótani szempontból láthatjuk, hogy az 1879. évi XL. törvénycikkben meghatározottakhoz képest lényegesen súlyosabban rendeli büntetni a rémhírterjesztés bűncselekményét a katonai büntető törvénykönyv. A jogalkotó az 1937. évi X. törvénycikkben – a korabeli történelmi körülményekhez igazodva – a rémhírterjesztés általános törvényi tényállását

⁹⁸ 1878. évi V. törvénycikk a magyar büntető törvénykönyv a büntettekről és vétségekről [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](http://jogtar.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 04. 22:32)]

⁹⁹ KOLTAY 2020, 323. p.

¹⁰⁰ KOLTAY 2020, 323. p.

¹⁰¹ 1879. évi XL. törvénycikk a magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról 40. § [Forrás: [Ezer év törvényei \(jogtar.hu\)](http://jogtar.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 04. 22:59)]

¹⁰² 1930. évi III. törvénycikk a katonai büntető törvénykönyv életbeléptetéséről és a közönséges büntető törvények egyes rendelkezéseinek ezzel kapcsolatos módosításáról és kiegészítéséről 80. § [Forrás: [Ezer év törvényei \(jogtar.hu\)](http://jogtar.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 04. 23:29)]

fogalmazta meg,¹⁰³ amely tulajdonképpen a gazdasági, valamint a hitélet rendjének hatékony büntetőjogi védelmét volt hivatott garantálni.¹⁰⁴

A második világháborút (1939–1945) követő szocialista időszakban – a Tanácsköztársasághoz hasonlóan – a rémhírterjesztés bűncselekményét továbbra is a kommunista önkényuralmi rendszer stabilitásának megőrzése érdekében használták fel, valamint a rendszerrel szemben kritikus személyek üldözésére egyaránt. RÁKOSI MÁTYÁS egyenesen azt mondta: „*a rémhírterjesztés a nyílt csatában megvert ellenség fegyvere.*”¹⁰⁵

A második világhégés olyan mértékű pusztítást okozott hazánknak, amely súlyos anyagi kilátástalanságot okozott a korabeli Magyarország lakosságának. E súlyos gazdasági helyzetre a jogalkotónak is reagálnia kellett, ezért a 8800/1946. (VII. 28.) ME rendeletben a rémhírterjesztésnek egy különleges alakját fogalmazták meg: „*aki két vagy több személy jelenlétében olyan valótlan tényt vagy való tényt olyan módon állít vagy híresztel, amely alkalmas arra, hogy a magyar forint vásárló erejét vagy forgalmi értékét csökkentse, illetőleg az abba vetett bizalmat megingassa.*”¹⁰⁶ Ezt követte az 1947. évi XXXIV. törvény 26. §-ban szabályozott rémhírterjesztés általános törvényi tényállása:¹⁰⁷ „*(...), aki két vagy több személy jelenlétében olyan valótlan tényt állít vagy híresztel, amely alkalmas arra, hogy a közrendet vagy a köznyugalmat zavarja, illetőleg az ország külpolitikai érdekeit veszélyeztesse avagy a gazdasági helyzetet károsan érintse.* (...)”¹⁰⁸ A törvényi tényállásból jól kivehető, hogy a gazdaság stabilitása mellett immár a köznyugalom is büntetőjogi védelemben részesült. *A Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről szóló 1961. évi V. törvény 218. § (1) bekezdésében* meghatározott törvényi tényállás tartósan szabályozta a rémhírterjesztés deliktumát: „*[a]ki mások előtt olyan valótlan tényt vagy való tényt oly módon elferdítve állít vagy híresztel, amely alkalmas arra, hogy a köznyugalmat zavarja vagy a gazdasági helyzetet károsan érintse, két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*”¹⁰⁹ E törvény már minősített esetként meghatározta, hogy „*[a] büntetés hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a büntettet sajtó vagy sokszorosítás útján,*

¹⁰³ KOLTAY 2020, 323. p.

¹⁰⁴ 1937. évi X. törvénycikk indokolása a gazdasági és hitelélet rendjének, továbbá az államháztartás egyensúlyának biztosításáról alkotott 1931:XXVI. törvénycikkben a minisztériumnak adott felhatalmazás további meghosszabbításáról és az 1931:XXVI. tc. 9. §-ának módosításáról [Forrás: [Ezer év törvényei \(jogtar.hu\)](#)] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 07. 17:13)]

¹⁰⁵ Makói Népujság – Demokratikus politikai napilap. III. évfolyam, 248. szám (1947. nov. 1.) [Forrás: [Arcanum Újságok](#)] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 04. 23:16)]

¹⁰⁶ 8800/1946. (VII. 28.) ME rendelet a gazdasági rend büntetőjogi védelme tárgyában. IV. fejezet 18. § (1) bek. [Forrás: [jogkodex.hu](#)] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 07. 20:01)]

¹⁰⁷ KOLTAY 2020, 323. p.

¹⁰⁸ 1947. évi XXXIV. törvénycikk a népbíráskodással kapcsolatos egyes rendelkezésekről 26. § [Forrás: [\(jogtar.hu\)](#)] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 07. 20:10)]

¹⁰⁹ 1961. évi V. törvény a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről. 218. § (1) bek. [hatály: közlönyalapot (1962.VII.1.)] [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 07. 20:45)]

avagy egyébként nagyobb nyilvánosság előtt követték el.”¹¹⁰ Noha 1978-ig, az új Btk. megalkotásáig szankciótani szempontból minimális változtatás történt e tényállásban, ugyanakkor az általános törvényi tényállás elemei tartalmilag 1978-ig változatlanok maradnak.

IV.2. A régi Btk.-tól (1978) az új Btk.-ig (2012)

A magyar jogtörténetben a bűncselekmények szabályozásában az 1961. évi V. törvényt az 1978. évi IV. törvény váltotta fel. Utóbbi jelentősége abban rejlik, hogy a régi Btk. jóval túlélte a rendszerváltást, hiszen azt csak a 2013. július 1-jén hatályba lépett új Btk. váltotta fel. Ezen időszak alatt a rémhírterjesztés büntetőjogi szabályozása is számottevő átalakításon ment keresztül, amely egyértelműen a magyar jogfejlődésnek – és nem utolsósorban az Alkotmánybíróságnak – köszönhető.

Az 1978. évi IV. törvény közlőnyállapotában a rémhírterjesztés deliktumát a következőképpen szabályozta a 270. § (1) bekezdésben: „*[a]ki mások előtt olyan valótlan tény – vagy való tény oly módon elferdítve – állít vagy híresztel, amely alkalmas a köznyugalom megzavarására, vétséget követ el és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, javító-nevelő [közérdekű]*”¹¹¹ *munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.*”¹¹² A régi Btk. 270. § (2) bekezdésében a jogalkotó e deliktum *minősített eseteként* meghatározta, hogy rémhírterjesztés büntetettét realizálja az elkövető abban az esetben, amennyiben a rémhírterjesztés *háború idején, vagy közveszély színhelyén* követi el, amely már három évig terjedő szabadságvesztéssel pónalizálendő.¹¹³

A törvényi rendelkezést 2000-ben az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll keretében végzett vizsgálata során alkotmányellenesnek találta, ezért a 18/2000. (VI. 6.) AB határozat megsemmisítette a régi Btk. 270. §-át. Az Alkotmánybíróság az indokolásban éveket felölelő alkotmánybírói gyakorlatra alapozva kifejtette, hogy mekkora alkotmányos jelentőséggel bír a közvélemény szabad formálódása:¹¹⁴ „*az egyéni véleménynyilvánítás, a saját törvényei szerint kialakuló közvélemény, és ezekkel kölcsönhatásban a minél szélesebb tájékozottságra épülő egyéni véleményalkotás lehetősége az, ami alkotmányos védelmet élvez.*”¹¹⁵ Az

¹¹⁰ 1961. évi V. törvény a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről. 218. § (2) bek. [hatály: közlőnyállapot (1962.VII.1.)] [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 07. 20:45)]

¹¹¹ Szankciótani szempontból fontos szót ejteni arról, hogy e deliktum törvényi szabályozásában az 1993. május 15-én hatályba lépő régi Btk.-ban a javító-nevelő munkát felváltotta a közérdekű munka büntetőjogi szankciója. Ehhez lásd: 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről 270. § (1) bek. (hatály: 1993.V.15.–1993.V.20) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 15. 21:31)]

¹¹² 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről 270. § (1) bek. (hatály: 1979.VII.1.–1984.XII.31.) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 15. 21:26)]

¹¹³ 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről 270. § (2) bek. (hatály: 1979.VII.1.–1984.XII.31.) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 15. 21:26)]

¹¹⁴ KOLTAY 2020, 324. p.

¹¹⁵ 18/2000. (VI. 6.) AB határozat, Indokolás III. 2. (hatály: 2000.VI.6.–2013.III.31.) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 15. 23:02)]

indokolásban az Alkotmánybíróság visszautalt a 30/1992. (V. 26.) AB határozatban foglaltakra, amely indokolása arra törekedett, hogy elválassza a büntetőjog által egyaránt védett köznyugalmat az egyéni jogoktól.¹¹⁶ Az indokolásból kitűnik, hogy a „*clear and present danger*”¹¹⁷ alapján a szólásszabadság alkotmányos korlátozásának akkor van helye, ha a köznyugalom megzavarásának intenzitása eléri azt a bizonyos fokot, hogy a jogtárgysérelem objektíve nyilvánvaló és közvetlen veszéllyel fenyeget.¹¹⁸ STRAUSZ JÁNOS alkotmánybíró különvéleményében élesen bírálta a rémhírterjesztés törvényi tényállását megsemmisítő alkotmánybírósági határozatot: álláspontja szerint a Btk. 270. §-ban a jogalkotó olyan cselekményeket rendelt büntetni, amelyek nem képezik a véleménynyilvánítás szabadságának alkotmányos alapját, és amelyek nincsenek relációban a sajtószabadsággal, következésképpen a Btk. 270. § nem alkalmas a szólásszabadság elfojtására. A korabeli körülményeket alapul véve kifejtette, hogy az elektronikus és az írott média olyan befolyással rendelkezik, hogy a közvélemény képes a közölt híreket, illetve információkat kellő kritika hiányában tényként elfogadni, amely komoly veszélyeket hordoz magában, így a cenzúrával nem ekvivalens az, ha a sajtószabadság jogi határait a szükséges és megfelelő jogi eszközökkel szabályozzák. Különvéleményében csakugyan kiemelte, hogy az objektíve valótlan tények állítása, illetve a valós tények elferdítése nem képezi részét a sajtószabadságnak, így ezen magatartások esetében szükséges és a társadalom védelme szempontjából kívánatos a jogi korlátozás, valamint a büntetőjogi szankcionálás. Végül pedig hangsúlyozta, hogy a Magyar Köztársaságnak mint *jogállamnak* kötelessége védeni a polgárok alapvető jogait, amelyek érvényesülésének egyik alapvető feltétele a *jogbiztonság* és a *jogrend*. Ezeknek pedig esszenciális alkotóelemét képezi a *köznyugalom*. Mindezen érvek alapján STRAUSZ álláspontja szerint az indítványt el kellett volna utasítani.¹¹⁹

Nem sokkal később a régi Btk. 2001. január 4-én hatályba lépő módosításával ismét megjelent a rémhírterjesztés deliktuma a büntetőjogi szabályozás horizontján: „*Aki közveszély színhelyén nagy nyilvánosság előtt olyan valótlan tény – vagy való tény oly módon elferdítve – állít vagy híresztel, amely alkalmas az emberek nagyobb csoportjában zavar vagy nyugtalanság keltésére, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*”¹²⁰ A korábbi szabályozáshoz képest lényeges különbség, hogy a 2001. január 4-én hatályba lépett

¹¹⁶ KOLTAY 2020, 325. p.

¹¹⁷ 30/1992. (V. 26.) AB határozat, Indokolás V. (hatály: 2013.IV.1–) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 21. 19:27)]

¹¹⁸ KOLTAY 2020, 325. p.

¹¹⁹ 18/2000. (VI. 6.) AB határozat, Dr. Strausz János alkotmánybíró különvéleménye (hatály: 2000.VI.6.–2013.III.31.) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 21. 21:11)]

¹²⁰ 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről 270. § (hatály: 2001.I.4.–2001.III.31.) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 21. 22:19)]

módosítás már nem tartalmazott minősített esetet. A 2000. évi CXXV. törvény indokolása kifejti, hogy miért volt szükség a rémhírterjesztés tényállásának újraszabályozására: az Alkotmánybíróság ugyanis eredetileg nem tartotta alkotmányellenesnek a régi Btk. 270. § (2) bekezdésében meghatározott minősített esetet, ugyanakkor mivel a (2) bekezdés az (1) bekezdésre épült, ezért a (2) bekezdés megsemmisítése sem volt mellőzhető. Ennek ellenére a 18/2000. évi (VI. 6.) AB határozat nem zárta ki annak a lehetőségét, hogy e deliktumot immateriális bűncselekményként újból a régi Btk.-ba foglalják. Az alkotmánybíróági határozatban foglaltak figyelembevételével a jogalkotó számára az volt a legcélszerűbb megoldás, hogy a rémhírterjesztést ugyanúgy a régi Btk. XVI. Fejezetében szabályozott közrend elleni bűncselekmények II. címébe, vagyis a köznyugalom elleni bűncselekmények között szabályozza, azzal a lényeges különbséggel, hogy a korábbi 270. § (1) és (2) bekezdésének egybevonásával a korábbi minősített eset váljon immár alapesetté. Az új tényállás további két lényeges különbséget tartalmazott: egyrészt mellőzi a háború idején történő elkövetést, ugyanis az ilyen élethelyzetre vonatkozó elkövetést különleges jogszabályokban indokolt elhelyezni. Másrészt pedig az Alkotmánybíróság a korábbi szabályozásban túlságosan általánosnak találta a „(...) köznyugalom megzavarására alkalmas (...)”¹²¹ tényállási elemet, felhívva ezzel a figyelmet az alkotmányos sérelemre. Ebből adódóan sokkal pontosabb megfogalmazás az, hogy a deliktum „(...) alkalmas az emberek nagyobb csoportjában zavar vagy nyugtalanság keltésére(...)”.¹²² Ezzel indokolható a vétségi alakzat elhagyása is, hiszen amennyiben e bűncselekmény alkalmas az emberek nagyobb csoportjában a zavar, vagy nyugtalanság keltésére, akkor az nagyobb tárgyi súlyt feltételez, amelyből az következik, hogy a súly szerinti felosztásban indokolt az új szabályozás szerinti magatartást büntetői alakzatra emelni.¹²³

A régi Btk. 2001. január 4-én hatályba lépett módosítását követően a rémhírterjesztés hazai büntetőjogi szabályozása több, mint egy évtizedig változatlan maradt egészen az új Btk. 2013. július 1-i hatályba lépéséig.

IV.3. Az új Btk.-tól (2012) a koronavírus világjárványig (2020)

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény közlönyállapotában (2012.VII.193.) megfogalmazott törvényi szövegezésből jól kivehető, hogy a jogalkotó a rémhírterjesztés

¹²¹ 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről 270. § (1) bek. (hatály: 1993.V.15.–1993.V.20) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 15. 21:31)]

¹²² 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről 270. § (hatály: 2001.I.4.–2001.III.31.) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 21. 22:19)]

¹²³ 2000. évi CXXV. törvény indokolása a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról. Részletes indokolás a 2. §-hoz. [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 22. 0:48)]

büntetőjogi szabályozásánál továbbra is irányadónak tartotta a 18/2000. évi (VI. 6.) AB határozatban foglaltakat és csak nüansznyi változtatásokat eszközölt az új törvényi tényállásban.

2013. július 1-i hatálybalépésekor az új Btk. következőképpen rendelkezett a rémhírterjesztés deliktumáról: „*Aki közveszély színhelyén nagy nyilvánosság előtt olyan valótlan tény vagy való tény oly módon elferdítve állít vagy híresztel, amely a közveszély színhelyén alkalmas az emberek nagyobb csoportjában zavar vagy nyugtalanság keltésére, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*”¹²⁴ Megfigyelhetjük, hogy e köznyugalmat, valamint „*a zavart vagy nyugtalanságot keltő valótlan, illetve a valót elferdítő hírektől mentes kiegyensúlyozott közhangulat[ot]*”¹²⁵ védelmező törvényi tényállásban a korábbi szabályozással ellentétben két alkalommal is megjelenik a közveszély színhelye tényállási elemként. Ennek jogalkotói indoka abban keresendő, hogy a rémhírterjesztés csak abban az esetben valósul meg, amennyiben az adott magatartás alkalmas arra, hogy a közveszély színhelyén zavart, vagy nyugtalanságot keltsen az emberek nagyobb csoportjában.¹²⁶ Ebből adódik, hogy a jogalkotói megfogalmazás az 1978. évi IV. törvényben megfogalmazott törvényi tényálláshoz képest egyértelműsítette e deliktum megvalósulásának feltételeit.

A fenti szabályozás egészen a pandémiáig változatlan maradt. A 2020-as COVID-19 világjárvány következtében radikálisan megváltozott élethelyzetre a jogalkotó oly módon reagált, hogy módosította az új Btk. 337. §-át.

IV.4. A pandémia hatása a rémhírterjesztés törvényi tényállására

Történeti aspektusból vizsgálva elmondható, hogy a XX. századi spanyolnáthát követő egy évszázad után a SARS-CoV-2 koronavírus COVID-19 fertőzése okozta a következő olyan pandémiát, ahol a tünetek leginkább az influenzára hasonlítottak.¹²⁷ A XX. századhoz képest azonban lényeges eltérést jelent a XXI. század nyújtotta technikai fejlettség, így a pandémiával kapcsolatban az interneten megjelent temérdek hírből adódóan nem túlzó PERŠAK azon megállapítása,¹²⁸ miszerint „a SARS-CoV-2 tekinthető az első „szupersztár vírusnak”.”¹²⁹

¹²⁴ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (hatály: 2013.VII.2.–2013.VII.31.) [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](http://jogtar.hu)] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 22. 20:27)]

¹²⁵ MEZŐLAKI ERIK: A köznyugalom elleni bűncselekmények. Rémhírterjesztés. In: KARSAI KRISZTINA (szerk.): *Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvhöz*. Wolters Kluwer Hungary. Budapest, 2019. 764. p.

¹²⁶ 2012. évi C. törvény indokolása a Büntető Törvénykönyvről. Részletes indokolás a 337. §-hoz. [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](http://jogtar.hu)] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 22. 20:50)]

¹²⁷ GÁL ISTVÁN LÁSZLÓ: A spanyolnátha, a koronavírus és a büntetőjog. *Büntetőjogi Szemle*, 8. (2020) 1., 57. p.

¹²⁸ PERŠAK NINA: COVID19 and the Social Responses thereto: Penal and Criminological Lessons, Human Rights and Rule of Law Implications. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 28. (2020) 3., 205. p.

¹²⁹ AMBRUS ISTVÁN: Szabálysértési tényállások és gyakorlatuk a koronavírus-járvány idején. In: AMBRUS ISTVÁN (szerk.): *COVID-19 és büntetőjog. Az emberi egészség, a köznyugalom és más jogtárgyak védelme járvány idején*. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest, 2021. 11. p.

E rendkívüli élethelyzet következtében megváltozott társadalmi körülmények számos kihívást hordoztak magában abból az okból kifolyólag, hogy 2020 elején a társadalom kevés megbízható információval rendelkezett a vírusfertőzéssel kapcsolatban. Ezen széleskörű és rendkívül alacsony tájékozottságból kifolyólag objektíve magas volt az esélye annak, hogy rémhírek kezdjenek terjedni a pandémiával kapcsolatban, ezzel megzavarva a köznyugalmat. Mindezt figyelembe véve a jogalkotó a *koronavírus elleni védekezésről szóló 2020. évi XII. törvénnyel* módosította az új Btk. 337. §-ban szabályozott rémhírterjesztés törvényi tényállását,¹³⁰ amely változtatás 2020. március 31-ével lépett hatályba, és mind a mai napig változatlan.

A miniszteri indokolás egyértelművé teszi, hogy a Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti rémhírterjesztés törvényi tényállása az egész országot közveszély színhelyének minősítette,¹³¹ attól függetlenül, hogy maga a járvány nem volt konkretizálható térben és időben. Ez abból a megfontolásból ered, hogy a járvány az egész ország területén bármikor és bárhol felbukkanhatott. Ezen megállapítást tovább erősíti a miniszteri indokolás azzal, hogy amennyiben egy fenyegetés akkora mértéket ölt, amely miatt különleges jogrendet kell bevezetni, akkor abban az esetben e tényállás alkalmazása nem tehető attól függővé, hogy az egész lakosságot érintő fenyegetés az ország melyik kisebb pontjaiban konkretizálódik. A módosított törvényi tényállással nem tartalmaz eredményt, következésképpen az akadályozás, vagy a megghiúsítás pusztán kifejtése következtében is büntethető lesz az elkövető, feltéve, hogy cselekménye alkalmas a jogtárgy sérelemre.¹³² Az új Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti rémhírterjesztés törvényi tényállás elkövetési magatartásával kapcsolatban GUBIS felhívja a figyelmet, hogy álláspontja szerint a „megghiúsítás” mint cselekmény tényállásába foglalása indokolatlan az *argumentum a minore ad maius* logikai értelmezés módjából kifolyólag, vagyis amennyiben a kevesebb (akadályozás) büntetendő, akkor e logikai értelmezésből az következik, hogy a több (megghiúsítás) is büntetendő lesz.¹³³ A módosult törvényi tényállást az Alkotmánybíróság 15/2020. (VII. 8.) határozatában nem találta Alaptörvény-ellenesnek.¹³⁴

Noha a Btk. 337. §-nak módosítása alapvetően a koronavírus-járvány hatására történt, a jogalkotó mégsem kizárólag a pandémiával összefüggő rémhírterjesztést kívánta büntetni, hanem a különleges jogrend bevezetését okozó más eseménnyel/történéssel összefüggő

¹³⁰ A koronavírus elleni védekezésről szóló 2020. évi XII. törvény 10. § [hatály: közlönyállapot (2020.III.30.)] [forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 05. 23:36)]

¹³¹ Az ezzel kapcsolatos aggályokat és meglátásokat a III.1. pontban ismertettem.

¹³² 2020. évi XII. törvény indokolás a 10. §-hoz 3. pont [Forrás: [njt.hu](#)] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 07. 1:07)]

¹³³ GUBIS 2021, 60. p.

¹³⁴ 15/2020. (VII. 8.) AB határozat (hatály: 2020. 07. 08. –) [Forrás: [Nemzeti Jogszabálytár](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 27. 0:59)]

rémhírterjesztést is, amelyhez legalább eshetőlegesen szándékra van szükség.¹³⁵ Ebből következik, hogy például a médiatudatosság hiányából adódóan¹³⁶ gondatlanságból megosztott rémhírek még akkor sem valósítják meg e deliktumot, amennyiben az összes tényállási elem megvalósul, mivel a rémhírterjesztésnek nincs gondatlan alakzata. Szintén kiemelendő, hogy a rémhírterjesztés nem célzatos bűncselekmény,¹³⁷ ami azt jelenti, hogy a cselekmény minősítése szempontjából közömbös annak a vizsgálata, hogy az elkövető miért fejtette ki a magatartását (pl. egy kattintásvadász rémhírterjesztő hír által az olvasottság, vagy nézettség növelése).

A módosított tényállás érdekessége, hogy 2021 elején mintegy 162 eljárás indult rémhírterjesztés gyanújával,¹³⁸ a lezárt eljárások száma pedig jelenleg nem tisztázott a jelenlegi nyilvántartás adatai alapján. Mindezekből adódóan felmerül a kérdés, hogy milyen tényezők nehezítik meg a rémhírterjesztés deliktumának megállapítását, illetve hogy milyen dilemmák merülnek fel a véleménynyilvánítás szabadsága és a köznyugalom kollíziója esetében.

V. A Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti rémhírterjesztés alkalmazhatóságának vizsgálata

Mint arról a korábbiakban említést tettem, a rémhírterjesztés törvényi tényállásának 2020-as módosítását bár a koronavírus-járvány váltotta ki, ugyanakkor a jogalkotó a jövőre nézve más, a különleges jogrend bevezetését indokoló élethelyzetekkel összefüggő rémhírterjesztések büntetését is kilátásba helyezte e törvényi tényállással. A COVID-19 járványhoz hasonlóan, jelenleg az orosz-ukrán háború miatt van különleges jogrend (veszélyhelyzet). Ebből adódóan felmerül a kérdés, hogy az orosz-ukrán háborúval összefüggő rémhírek vajon megvalósítják-e a rémhírterjesztés deliktumát? A kérdés megválaszolása nem egyszerű, tekintettel arra, hogy a köznyugalom jogi tárgyát védelmező rémhírterjesztés törvényi tényállása a véleménynyilvánítás szabadságának egyik komoly korlátját képezi: tulajdonképpen egy büntetőjogi norma az alapjogok gondolatbeli hierarchiájában az egyik legelőkelőbb helyen álló alapjogot korlátozza.¹³⁹ A vizsgált kérdés jellegéből adódóan csak a Btk. 337. § (2) bekezdésének a vizsgálatára fog sor kerülni.

¹³⁵ MEZŐLAKI 2022, 799. p.

¹³⁶ TOLDI 2024, 16-18. p.

¹³⁷ MEZŐLAKI 2022, 799. p.

¹³⁸ MONORI ZSUZSANNA: A szólásszabadság korlátozása a büntetőjog eszközeivel I. – Az álhír mint bűncselekmény. *Médiatanács, Médiatudományi Intézet*. 2021. január 28. [Forrás: (mtmi.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 01. 02:05)]

¹³⁹ Fontos hangsúlyozni, hogy bár az alapjogok önmagukban nem rangsorolhatók, mégis a véleménynyilvánítás szabadsága – a történelmi tanulságokból adódóan – a rendszerváltást követően mindig is kiemelt figyelmet kapott az alapjogok közül.

Mindenekelőtt – mivel egy alapjogkorlátozásról beszélünk – meg kell vizsgálnunk, hogy a jelenlegi szabályozás mennyire felel meg az alapvető jogok korlátozásával kapcsolatos formai és tartalmi követelményeknek. *Formailag* a Btk. 337. § (2) bekezdése minden kétséget kizáróan *szükséges*, hiszen a rémhírterjesztés ezen változatát csak olyan szélsőségesen fenyegető élethelyzetre alkotta meg a jogalkotó, amikor a veszély jellegéből adódóan kiemelt társadalmi érdekek fűződnek a köznyugalomhoz és az objektíve valós és hiteles tájékoztatáshoz. *Ebből látszik, hogy a Btk. 337. § (2) bekezdésének szükségességét már a világjárvány is megindokolta.* Ezen követelmény mellett a törvényi szabályozásnak mint a „*legfőbb képviselői szerv normá[ja-ként]*”¹⁴⁰ ugyanakkor további követelményeknek is meg kell felelnie: bár a Btk. 337. § (2) bekezdésének logikai értelmezése megbicsaklik,¹⁴¹ e jogkorlátozó norma mégis megfelel a jogbiztonság („*rule of law*”)¹⁴² követelményének, mert az alapjogkorlátozó büntetőjogi norma a Btk.-ban mindenki számára nyilvános és előre megismerhető volt, továbbá megfogalmazása közérthető. A formai követelmények mellett ugyanakkor szükséges még a jogkorlátozó (büntetőjogi norma *tartalmi* vizsgálata is, amelyhez a *szükségességi-arányossági teszt* fog alapul szolgálni: 1) a jogkorlátozás legitim célja a közérdek kategóriájába eső köznyugalom, így megállapítható, hogy a Btk. 337. § (2) bekezdésében megvalósul az Alaptörvényben rögzített célok, érdekek és értékek védelme; 2) a Btk. 337. § (2) bekezdésében rögzített tényállási elemekből megállapíthatjuk, hogy e büntetőjogi szabályozás megfelel elméleti síkon a kívánt cél elérésének, hiszen a különleges jogrend bevezetését indokoló élethelyzetekben más jogágak szankciói túl enyhék lennének az *ultima ratio* jellegű büntetőjoghoz képest; 3) az arányosság elvével kapcsolatban már aggályok merülhetnek fel, ugyanis kulcsfontosságú követelmény az, hogy „*a cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyenek egymással*”,¹⁴³ és – mint a történeti áttekintés alapján megtudhattuk – a rémhírterjesztés büntetőjogi szabályozása nem volt problémamentes a véleménynyilvánítás szabadságának arányos korlátozását illetően. Bár a Kormány védekezése ellen megfogalmazott kritikát a tényállás nem rendeli büntetni,¹⁴⁴ ugyanakkor álláspontom szerint a közveszély színhelyének aránytalan kiterjesztésével már felmerülhetnek alapjogi aggályok. Ennek megfelelően, amennyiben egyetértünk AMBRUS azon álláspontjával, miszerint a pandémia ideje alatt az ország nem lehetett

¹⁴⁰ KISS 2018, 40. p.

¹⁴¹ GUBIS 2021, 60. p.

¹⁴² NAOMI CHOI: Rule of law. Political philosophy. *Britannica*. [Forrás: [Britannica](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 20. 0:02)]

¹⁴³ KISS 2018, 41. p.

¹⁴⁴ MONORI ZSUZSANNA: *A szólásszabadság korlátozása a büntetőjog eszközeivel II. – A rémhírterjesztés bűncselekményének elemei*. Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság. Közzétéve: 2021. június 3. [Forrás: [\(nmhh.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 20. 0:54)]

közveszély színhelye,¹⁴⁵ akkor abban az esetben azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a koronavírus-járvány miatt bevezetett különleges jogrend idején a szólásszabadság aránytalan korlátozására került sor. Ezen gondolatmenet alapján azonban véleményem szerint, ha az orosz-ukrán háború jelenlegi eszkalációja tovább folytatódik, akkor elképzelhetőek lesznek olyan élethelyzetek, amelyek a közveszély színhelyének *in concreto* vizsgálatának próbáját kiállhatják. Mindezekből az következik, hogy a szükségességi-arányossági teszt harmadik eleme nem teljesül maradéktalanul, pontosítva az *in concreto* vizsgálat dönti el azt a kérdést, hogy mennyire lesz arányban az elérni kívánt cél, valamint a véleménynyilvánítás szabadsága; 4) az előzőekben tárgyaltakkal összefüggésben aggályok merülhetnek fel az alapjogok „*lényeges tartalmának védelmé[ét] illetve tiszteletben tartás[át]*”¹⁴⁶ illetően is, így a büntetőjogi szabályozás csakugyan semmiképpen sem képezheti korlátját például a közügyek szabad megvitatásának, hiszen egy demokratikus társadalom érdeke azt kívánja meg, hogy a közéletben a különböző kérdéseket szabadon lehessen megvitatni.

Összegezve megállapítom, hogy bár ritka azon élethelyzetek száma, amikor a történeti tényállás elemei maradéktalanul szubszumálhatók a Btk. 337. § (2) bekezdésében rögzített törvényi tényállás elemei közé, mégis a hivatalos statisztika erről másképp árulkodik: a rendőrség adatai szerint 2020. július 14. éjfélig összesen 134 büntetőeljárás indult,¹⁴⁷ míg ez az érték 2021 januárjára 162-re emelkedett.¹⁴⁸ A lezárt büntetőeljárások pontos száma azonban kérdéses, ugyanis az *Anonimizált Határozatok* honlapja¹⁴⁹ jelenleg egy bírósági határozatot sem tartalmaz a rémhírterjesztés deliktumával kapcsolatban.

VI. A rémhírterjesztés hazai gyakorlata a különleges jogrend ideje alatt

A rémhírterjesztés hazai gyakorlatával kapcsolatban KOLTAY 2020-ban úgy fogalmazott, hogy „*jogerős ítéletek birtokában derül majd ki, hogy hol is húzódnak pontosan a szólásszabadság új határai.*”¹⁵⁰ Abból kiindulva, hogy korábban a pandémia miatt került bevezetésre a

¹⁴⁵ AMBRUS 2020, 14. p.

¹⁴⁶ KISS 2018, 41. p.

¹⁴⁷ ORFK Kommunikációs Szolgálat: Az új koronavírus-helyzettel összefüggő büntetőügyek statisztikái. *Police.hu*. 2020. 07. 15. [Forrás: [A Rendőrség hivatalos honlapja \(police.hu\)](https://www.police.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 20. 1:31)]

¹⁴⁸ MONORI ZSUZSANNA: A szólásszabadság korlátozása a büntetőjog eszközeivel I. – Az álhír mint bűncselekmény. *Médiatanács, Médiatudományi Intézet*. 2021. január 28. [Forrás: mtmi.hu] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 01. 02:05)]

¹⁴⁹ Anonimizált határozatok honlapja [Forrás: [Anonimizált határozatok - ÚJR](https://anonizalt.hatarozatok-ujr.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 27. 0:21)]

¹⁵⁰ KOLTAY 2020, 337. p.

különleges jogrend,¹⁵¹ jelenleg pedig az orosz-ukrán háborúval összefüggésben van veszélyhelyzet, ezért a rémhírterjesztés hazai gyakorlatát a Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti deliktum szemszögéből fogom megközelíteni.

A koronavírus-járvánnyal összefüggésben az ún. *szerencsi esetben* már korán felszínre tört az új tényállás jogértelmezésének problematikussága: az illetékes ügyészség azért szüntette meg az eljárást, mert – mint kiderült – a terhelt véleményének kinyilvánításával nem akadályozta a járvány elleni védekezést, sőt a bejegyzés szövege az olvasót éppen fokozott óvatosságra sarkallhatja, így a terhelt bejegyzése *a contrario* éppen a koronavírus elleni védekezés eredményességét segítette elő, vagyis a cselekménye nem lehetett tényállásszerű.¹⁵²

Csakugyan a pandémiával összefüggésben DORANG három jogerős döntésről értekezik, amelyek formáló hatással vannak a rémhírterjesztés joggyakorlatára. Az első ügyben a Pécsi Járásbíróság megrovásban részesítette azt a vádlottat, aki bejegyzésében *expressis verbis* tagadta járvány létezését (ún. „koronavírus-tagadó”)¹⁵³, annak egészségügyi hatásait, továbbá más olyan objektíve valótlan állításokat közölt, amely a Járásbíróság megítélése szerint alkalmas volt a járvány elleni védekezés eredményességének akadályozására.¹⁵⁴ A rémhírterjesztés deliktumának jelenleg ismert legszigorúbb ítéletét az Ózdi Járásbíróság döntése hozta meg: a vádlott egy videómegosztó közösségi platformra feltöltött videóban egyértelműen és határozottan tagadta a koronavírus létezését, és a videó nézőit arra szólította fel, hogy szegjék meg a járvány továbbterjedése ellen hozott hatályos szabályokat, amely cselekménye alkalmasnak bizonyult nem csak a védekezés eredményességének megakadályozására, hanem szélső értékűként egyenesen annak megghiúsítására is. Ezért az Ózdi Járásbíróság a vádlottat 1 év 10 hónap szabadságvesztésre ítélte, amelyet azonban 2 év próbaidőre felfüggesztettek. Végül pedig a harmadik jogesetben a vádlott értelmetlennek tartotta a nyugdíjasoknak biztosított vásárlási időszávot, valamint a teljes védekezést propagandának és mesterséges hisztériakeltésnek nevezte. A vádlottat első fokon – tárgyalás megtartása nélkül – bűnösnek ítélték meg, és rémhírterjesztés deliktuma miatt 1 év börtönbüntetést szabtak ki, amelyet 2 évre felfüggesztettek. Ezt követően a vádlott tárgyalás tartását kérte, ahol a Nyíregyházi Törvényszék továbbra is megvalósultnak

¹⁵¹ 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről [hatály: közlönyállapot (2020.III.11.)] [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](https://jogtar.hu/jogtar) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 03. 0:16)]

¹⁵² SZABÓ ZSOLT: A rémhírterjesztés és a közveszéllyel fenyegetés a COVID-19-járvány tükrében, különös tekintettel a két büncselekmény elhatárolására. In: AMBRUS ISTVÁN (szerk.): *COVID-19 és büntetőjog. Az emberi egészség, a köznyugalom és más jogtárgyak védelme járvány idején*. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest, 2021. 143. p.

¹⁵³ BIRÓ ATTILA: Koronavírus-tagadó fellegvár lett Magyarország: kevés ilyen van Európában. *Pénzcentrum*. 2021. augusztus. 24. [Forrás: [Pénzcentrum](https://penzcentrum.hu) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 27. 2:06)]

¹⁵⁴ DORANG ZSANETT – In: RIXER ÁDÁM (főszerk.): A koronavírus-tagadók kriminalizálása, elemzés a rémhírterjesztésről a vírus után. *Glossa Iuridica*. X. évf., 5-6. sz. 286. p. [Forrás: [GI_2023_5-6_269-292.pdf](https://glossa.iuridica.hu/GI_2023_5-6_269-292.pdf) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 27. 2:11)]

találta a Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti rémhírterjesztést, mert a vádlott az egészségre károsnak és értelmetlen védekezési eszköznek tartotta a szájmazkokat, amely alkalmas volt a védekezés eredményességének akadályozására. A Járásbíróság ugyanakkor megváltoztatta a döntését és 100.000 forint büntetést állapított meg. A vádlott azonban fellebbezett és a Nyíregyházi Törvényszék másodfokon megállapította, hogy a vádlott cselekménye megvalósította a rémhírterjesztés „akadályozás” fordulatát, azonban a deliktum realizálása óta eltelt jelentős időre tekintettel csak a legenyhébb szankciót alkalmazta a Törvényszék, vagyis a másodfokú és jogerős döntés értelmében a Törvényszék megrovásban részesítette a vádlottat.¹⁵⁵

Összesítő táblázat a Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti rémhírterjesztés deliktumával kapcsolatos jogerős bírósági döntésekről				
Jogesetek sorszáma	1.	2.	3.	
Bíróság neve	Pécsi Járásbíróság	Ózdi Járásbíróság	Nyíregyházi Járásbíróság	Nyíregyházi Törvényszék
Elsőfokú döntés	megrovás	1 év 10 hónap szabadságvesztés (2 év próbaidőre felfüggesztett)	1 év börtönbüntetés (2 évre felfüggesztett), majd 100.000 ft. pénzbüntetésre megváltoztatva	-
Másodfokú döntés	-	-	-	megrovás

1. Táblázat A táblázat összegezve bemutatja a Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti rémhírterjesztés deliktumának jogerős bírósági döntéseit. A táblázat saját készítésű. Felhasznált forrás a táblázat elkészítéséhez: DORANG ZSANETT – In: RIXER ÁDÁM (főszerk.): A koronavíruságadók kriminalizálása, elemzés a rémhírterjesztésről a vírus után. *Glossa Iuridica*. X. évf., 5-6. sz. 285-289. p. [Forrás: [GI_2023_5-6_269-292.pdf](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 27. 2:11)]

Az orosz-ukrán háború kérdéskörét vizsgálva bár Magyarország jelenleg *nem* tekinthető közveszély színhelyének,¹⁵⁶ mégis amennyiben némileg önkényesen tényként elfogadjuk, hogy a szomszédos országban zajló háború miatt az országunk közveszély színhelye, a rémhírterjesztés Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti deliktuma akkor sem valósulhatna meg, mert egyrészt

¹⁵⁵ DORANG 2023, 286–288. p.

¹⁵⁶ BOTOS MIHÁLY BÁLINT: Joggyakorlati helyzetkép a rémhírterjesztés tényállásáról. Egy szimbolikus büntetőjogi tényállás gyakorlati alkalmazhatósága. *In Medias Res* 2023/1. 176. p. [Forrás: [IMR_202301_169-185o.pdf](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 27. 2:12)]

ezáltal a véleménynyilvánítás szabadsága aránytalan sérelmet szenvedne,¹⁵⁷ továbbá az e élethelyzettel összefüggésben állított, vagy híresztelt valótlan, vagy a valót elferdítő tények effektíve nem tudnának mit akadályozni, vagy megghiúsítani tekintettel arra, hogy nincs egy konkrét intézkedés, amely védekezésként kerülne figyelembevételre egy adott cselekmény büntetőjogi minősítése során. A világpolitikai események kiszámíthatatlanságából adódóan azonban felmerülhet, hogy amennyiben Magyarországnak – akár katonailag – védekezést kellene kifejtenie az orosz-ukrán háborúval kapcsolatban, akkor abban az esetben – a történeti tényállási elemeket is figyelembe véve – már sokkal realisabb az esélye annak, hogy megvalósul a rémhírterjesztés deliktuma. *A jelenlegi helyzetet figyelembe véve azonban konklúzióként megállapítom, hogy a körülmények nem adottak ahhoz, hogy az orosz-ukrán háborúval összefüggésben e deliktum megvalósulhasson.* Amennyiben a világban zajló más fegyveres konfliktusokat vizsgáljuk (pl. az izraeli háborút), abban az esetben végképp kizárt a Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti rémhírterjesztés bűncselekményének megállapítása, hiszen a valótlan, vagy valóságot elferdítő tény állítása, vagy híresztelése a különleges jogrend bevezetését indokoló élethelyzettel összefüggésben kell, hogy megvalósuljon és jelenleg csak az orosz-ukrán háborúval összefüggésben került sor a veszélyhelyzet bevezetésére. Ugyanezen indok mentén magyarázható meg az is, hogy a világban – esetleg hazánkban – felbukkanó egyes járványok, vagy kisebb-nagyobb gazdasági problémákkal összefüggésben miért nem beszélhetünk a rémhírterjesztés büntetéről.

VII. Összegzés és a kutatás lezárása

Álláspontom szerint a jogalkotó jelentős lépést tett a köznyugalom mint jogi tárgy büntetőjogi védelmének elősegítése érdekében azzal, hogy 2020-ban módosította a Btk. 337. §-ban szabályozott rémhírterjesztés törvényi tényállását. A kutatás fókuszában a Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti rémhírterjesztés deliktumának jogelméleti- és gyakorlati vizsgálata volt tekintettel arra, hogy mind a koronavírus, mind pedig a 2022. február 24-én kitört orosz-ukrán háború széleskörű társadalmi aggodalmat váltott ki, amely eseményekkel összefüggésben a Kormány különleges jogrendi állapotot vezetett be.

A tanulmányom széles körben vizsgálta a tárgyalt deliktumot: a terminológiai keretrendszeren belül megindokoltam, hogy milyen ritka, ugyanakkor valós élethelyzetekkel összefüggésben indokolt közveszély színhelyének tekinteni az egész országot. Emellett a nagy nyilvánosság fogalmán belül rámutattam az elkövető személyi kilétének és földrajzi lokalizációjával kapcsolatos egyes problémákra a rémhírterjesztés deliktumával összefüggésben, amely

¹⁵⁷ Ebben az esetben a büntetőjogi szabályozás nem állná ki a korábban tárgyalt szükségességi-arányossági tesztet.

elsősorban azért fontos kérdés, mert – mint láttuk a jogerős bírósági ítéleteknél – a rémhírterjesztés elkövetésének egyik legegyszerűbb módja az online közösségi térben történő realizálás, ugyanakkor ez nem csak a rémhírterjesztésre igaz, hanem valamennyi közösségi kommunikációs platformon elkövethető bűncselekményre egyaránt (ld. rágalmazás, szóbeli becsületsértés, zaklatás stb.).

A részletes terminológiai keretrendszer vizsgálatát követve, a történeti áttekintés során átfogóan bemutattam, hogy miként fejlődött a rémhírterjesztés hazai szabályozása a Csemegi-kódex első módosításától kezdődően egészen napjainkig. Ezt követően pedig a terminológiai keretrendszerből és a történeti áttekintésből levezetve megállapítottam, hogy milyen okok mentén nem valósítanak meg bűncselekményt az orosz-ukrán háborúval kapcsolatos rémhírek. Csakugyan ezen cím alatt indokoltam meg, hogy milyen okok mentén nem lehetnek tényállás-szerűek a más háborúkkal (pl. az izraeli háborúval), vagy egyéb gazdasági problémákkal kapcsolatos rém- és álhírek.

Noha ezen kutatásnak nem volt célja a rémhírterjesztés külföldi szabályozásának vizsgálata, ugyanakkor úgy gondolom, hogy a kutatás e téren – akár egy új tanulmány keretén belül – továbbfejleszthető lenne egy összehasonlító büntetőjogi vizsgálat képében, például Szlovákiával, ugyanis a Szlovák Büntető Törvénykönyv jelentősen másként szabályozza a rémhírterjesztés bűncselekményét.¹⁵⁸

¹⁵⁸ Ehhez bővebben lásd: Szlovákia Büntető Törvénykönyve 361. és 362. § [Forrás: [Tt](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 12. 01. 17:31)]

THE RUMOUR MONGERING AS A CRIMINAL LAW RESTRICTION ON FREEDOM
OF SPEECH

(Summary)

My paper deals with the crime of rumour mongering, which is a very strict criminal law limitation on the freedom of speech. My research is topical for two reasons: first the coronavirus epidemic, then followed by the war between Russia and Ukraine caused considerable social concerns, to which the legislator had to respond in order to prevent rumour mongering. Throughout my research, I always kept in mind the freedom of expression as a particularly protected fundamental right in the Hungarian legal system.

In my study, I presented the development of the Hungarian criminal law regulation of rumour mongering from the XIX. century to the present. I also highlighted the problems with the new regulation by referring to other authors and in addition with my own thoughts. Then I presented the small number of jurisprudence about this crime. I also made a summary table about the jurisprudence.

Finally, I have explained why the fake scare stories about the Russian-Ukrainian war do not constitute a crime. I have also explained why scare stories about the other wars or economic problems do not constitute a crime.

VIII. Irodalomjegyzék

A) Szakirodalom

- 1) AMBRUS ISTVÁN – In: KECSKÉS GÁBOR (szerk.): A koronavírus járvány és a büntetőjog. *MTA Law Working Papers*. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. Budapest, 2020/5. [Forrás: mtak.hu] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 02. 21:18)]
- 2) AMBRUS ISTVÁN: Szabálysértési tényállások és gyakorlatuk a koronavírus-járvány idején. In: AMBRUS ISTVÁN (szerk.): *COVID-19 és büntetőjog. Az emberi egészség, a köznyugalom és más jogtárgyak védelme járvány idején*. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest, 2021.
- 3) BODNÁR ESZTER – In: KIS NORBERT (főszerk.): A választójog és más alapjogok kapcsolata. *Magyar Közigazgatás*. Új folyam 2. 2. sz. (2012. június) [Forrás: [Magyar Közigazgatás](#)] (letöltés időpontja: 2024. 08. 27. 0:56)]
- 4) BOTOS MIHÁLY BÁLINT: Joggyakorlati helyzetkép a rémhírterjesztés tényállásáról. Egy szimbolikus büntetőjogi tényállás gyakorlati alkalmazhatósága. *In Medias Res* 2023/1. [Forrás: [IMR_202301_169-185o.pdf](#)] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 27. 2:12)]
- 5) CSINK LÓRÁNT: Mikor legyen a jogrend különleges? *Iustum Aequum Salutare* XIII. 2017. 4. [Forrás: [01b_Csink_IAS_2017_4.pdf \(ppke.hu\)](#)] (letöltés időpontja: 2024. 09. 02. 23:57)]
- 6) DORANG ZSANETT – In: RIXER ÁDÁM (főszerk.): A koronavírusstagadók kriminalizálása, elemzés a rémhírterjesztésről a vírus után. *Glossa Iuridica*. X. évf., 5-6. sz. [Forrás: [GI_2023_5-6_269-292.pdf](#)] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 27. 2:11)]
- 7) FEKETE BALÁZS: „Jogösszehasonlítás” In: JAKAB ANDRÁS – FEKETE BALÁZS (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*. MTA JTI. Budapest, 2016. [Forrás: [ijoten](#)] (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 07. 14. 16:20)]
- 8) GÁL ANDOR: A közbiztonság elleni bűncselekmények (Btk. XXX. fejezet). Közveszély okozása (Btk. 322. §). In: KARSAI KRISZTINA (szerk.): *Anyagi büntetőjog különös rész*. Iurisperitus Kiadó. Szeged, 2024.
- 9) GÁL ANDOR: Az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekmények (Btk. XXI. fejezet). Rágalmazás (Btk. 226. §). In: KARSAI KRISZTINA (szerk.): *Anyagi büntetőjog különös rész*. Iurisperitus Kiadó. Szeged, 2024.
- 10) GÁL ISTVÁN LÁSZLÓ: A spanyolnátha, a koronavírus és a büntetőjog. *Büntetőjogi Szemle*, 8. (2020) 1.

- 11) GUBIS PHILIP: A koronavírus-járvány miatt aktuális egyes bűncselekményi tényállások dogmatikai éttekintése. In: AMBRUS ISTVÁN (szerk.): *COVID-19 és büntetőjog. Az emberi egészség, a köznyugalom és más jogtárgyak védelme járvány idején*. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest, 2021.
- 12) HORNYÁK SZABOLCS JÁNOS: *A köznyugalom elleni bűncselekmények. PhD értekezés*. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola. Pécs, 2010. [Forrás: [Microsoft Word - Hornyák Szabolcs PhD-értekezés 2010-2.doc \(pte.hu\)](#) (letöltés időpontja: 2024. 08. 24. 20:28)]
- 13) HORNYÁK SZABOLCS: A véleménynyilvánítás szabadságát korlátozó bűncselekmények alakulása a rendszerváltástól napjainkig. In: GÁL ISTVÁN – HORNYÁK SZABOLCS (szerk.): *Tanulmányok dr. Földvári József professzor 80. születésnapja tiszteletére*. PTE Állam- és Jogtudományi Kar. Pécs, 2006.
- 14) JULESZ MÁTÉ – In: KISS ANNA (főszerk.): A tojásdobálás jogi, társadalmi és etikai megközelítése. *Ügyészek Lapja*. Tizenötödik évfolyam, 2008. 6. szám [Forrás: [ul2008_6.pdf](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 12. 01. 19:44)]
- 15) K. KARUNA JYOTHI, B. INDIRA REDDY: *Study on Virtual Private Network (VPN), VPN's Protocols And Security*. IJSRCSEIT. Vol. 5. Issue 5. 2018. [Forrás: [ResearchGate](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 12. 01. 14:52)]
- 16) KÉKESDI-BOLDOG DALMA: „A csernobili atomkatasztrófa kommunikációja a Magyar Rádióban és a Szabad Európa Rádióban.” *Médiakutató* XX. évf. 4. szám [Forrás: [media-kutato.hu](#)] (letöltés időpontja: 2024. 08. 24. 19:40)]
- 17) KISS BARNABÁS: A vélemények és tények terjesztése. In: TÓTH JUDIT (szerk.): *Alkotmányjog II. Alapjogok és emberi jogok*. Iurisperitus Kiadó. Szeged, 2018.
- 18) KISS BARNABÁS: A véleménynyilvánítás és a sajtó szabadsága. Az alkotmányi szabályozás alakulása Magyarországon. In: TÓTH JUDIT (szerk.): *Alkotmányjog II. Alapjogok és emberi jogok*. Iurisperitus Kiadó. Szeged, 2018.
- 19) KOLTAY ANDRÁS: „A rémhírterjesztés büntethetőségének alkotmányosságáról.” In *Medias Res* IX. évf. 2. szám, 2020/2 8. [Forrás: [InMediasRes_2020_2 \(mtak.hu\)](#) (letöltés időpontja: 2024. 08. 24. 21:51)]
- 20) KOLTAY ANDRÁS: *A szólásszabadság alapvonalai – magyar, angol, amerikai és európai összehasonlításban*. Századvég Kiadó. Budapest, 2009. [Forrás: [Koltay.vegleges.pdf \(mtak.hu\)](#) (letöltés időpontja: 2024. 08. 25. 17:54)]

- 21) KONRAD ZWEIGERT – HEIN KÖTZ: *An Introduction to Comparative Law*. Oxford University Press. Oxford, 1998. [Forrás: [zweigert-and-kotz.pdf](#) (letöltés időpontja: 2024. 08. 23. 0:07)]
- 22) MEZŐLAKI ERIK: A köznyugalom elleni bűncselekmények. Rémhírterjesztés. In: KARSAI KRISZTINA (szerk.): *Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvhöz*. Wolters Kluwer Hungary. Budapest, 2019.
- 23) MONORI ZSUZSANNA: *A szólásszabadság korlátozása a büntetőjog eszközeivel II. – A rémhírterjesztés bűncselekményének elemei*. Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság. Közzétéve: 2021. június 3. [Forrás: [\(nmhh.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 03. 19:21)]
- 24) MONORI ZSUZSANNA: *A szólásszabadság korlátozása a büntetőjog eszközeivel I. – Az ál-hír mint bűncselekmény*. Médiatanács, Médiatudományi Intézet. 2021. január 28. [Forrás: [\(mtmi.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 01. 02:05)]
- 25) NAGY FERENC: *Anyagi Büntetőjog. Alapvetések és a bűncselekmények tana*. Iurisperitus Kiadó. Szeged, 2020.
- 26) NAOMI CHOI: Rule of law. Political philosophy. *Britannica*. [Forrás: [Britannica](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 20. 0:02)]
- 27) NEUMANN FRANZ: Jogállamiság és szuverenitás. In: TAKÁCS PÉTER (szerk.): *Joguralom és jogállam. Antológia a Rule of Law és Rechtsstaat irodalmának köréből*. ELTE ÁJK. Budapest, 1995.
- 28) PERŠAK NINA: COVID19 and the Social Responses thereto: Penal and Criminological Lessons, Human Rights and Rule of Law Implications. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 28. (2020) 3.
- 29) RIPSZÁM DÓRA: A rémhírterjesztés tényállása a pandémia tükrében. *Magyar Rendészet* 2023/3. [Forrás: [02_rpszam_37-51_MR_2023_3.pdf](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 12. 01. 20:02)]
- 30) SÁNTHA FERENC: A köznyugalom elleni bűncselekmények. In: GÖRGÉNYI ILONA (szerk.): *A magyar büntetőjog. Különös rész*. Wolters Kluwer Hungary. Budapest, 2020.
- 31) SCHULTHEISZ EMIL: *A jogrend érzelmi alapjának büntetőjogi védelme*. Dunántúli Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.-T. Pécs, 1936.
- 32) SZABÓ MIKLÓS: *Rendszeres jogelmélet*. Bíbor Kiadó. Miskolc, 2015.
- 33) SZABÓ VIKTOR: *A magyarországi Tanácsköztársaság propagandája*. Eszterházy Károly Főiskola Történelemtudományi Doktori Iskola. Eger, 2016. [Forrás: [\(uni-eszterhazy.hu\)](#) (letöltés időpontja: 2024. 08. 21. 1:11)]

- 34) SZABÓ ZSOLT: A rémhírterjesztés és a közveszéllyel fenyegetés a COVID-19-járvány tükrében, különös tekintettel a két bűncselekmény elhatárolására. In: AMBRUS ISTVÁN (szerk.): *COVID-19 és büntetőjog. Az emberi egészség, a köznyugalom és más jogtárgyak védelme járvány idején*. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest, 2021.
- 35) SZOMORA ZSOLT: „Dekriminalizálták a médiában elkövetett rágalmozást és becsületsértést.” Magyar Jogász Egylet. Közzétéve: 2023. 07. 04. [forrás: [Magyar Jogász Egylet](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 08. 29. 0:34)]
- 36) SZOMORA ZSOLT: *A nemi bűncselekmények alapkérdései*. Rejtjel Kiadó. Budapest, 2009.
- 37) SZOMORA ZSOLT: Büntetőjogi garanciák az Alkotmányban. *Pázmány Law Working Papers*. Budapest, 2011/29 [Forrás: [2011-29 \(plwp.eu\)](#) (letöltés időpontja: 2024. 08. 21. 1:47)]
- 38) TOLDI ÁDÁM: *A szólásszabadság büntetőjogi korlátozása a digitális médiatudatosság érdekében*. Az SZTE-NMHH Hallgatói Ösztöndíjtámogatás keretében elkészített tanulmány. Szeged, 2024.
- 39) TÓTH. J. ZOLTÁN: „A jogállamiság tartalma.” Jogtudományi Közlöny, 2019/5. szám [Forrás: [mtak.hu](#)] (letöltés időpontja: 2024. 08. 24. 1:22)]

B) Jogszabályok

- 1) 1949. évi XX. törvény – A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 2) Magyarország Alaptörvénye [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 3) 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 4) 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 5) 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 6) 2020. évi XII. törvény a koronavírus elleni védekezésről [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 7) 2022. évi VI. törvény a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárításáról [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 8) 1949. évi XX. törvény – A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]

- 9) Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 10) 1878. évi V. törvénycikk a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 09. 04. 22:32)]
- 11) 1879. évi XL. törvénycikk a magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról [Forrás: [Ezer év törvényei \(jogtar.hu\)](#)]
- 12) 1930. évi III. törvénycikk a katonai büntetőtörvénykönyv életbeléptetéséről és a közönséges büntetőtörvények egyes rendelkezéseinek ezzel kapcsolatos módosításáról és kiegészítéséről [Forrás: [Ezer év törvényei \(jogtar.hu\)](#)]
- 13) 1937. évi X. törvénycikk indokolása a gazdasági és hitelélet rendjének, továbbá az államháztartás egyensúlyának biztosításáról alkotott 1931:XXVI. törvénycikkben a minisztériumnak adott felhatalmazás további meghosszabbításáról és az 1931:XXVI. tc. 9. §-ának módosításáról [Forrás: [Ezer év törvényei \(jogtar.hu\)](#)]
- 14) 1947. évi XXXIV. törvénycikk a népbíráskodással kapcsolatos egyes rendelkezésekről [Forrás: [\(jogtar.hu\)](#)]
- 15) 8800/1946. (VII. 28.) ME rendelet a gazdasági rend büntetőjogi védelme tárgyában. IV. fejezet [Forrás: [\(jogkodex.hu\)](#)]
- 16) 1961. évi V. törvény a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 17) 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 18) 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 19) Szlovákia Büntető Törvénykönyve [Forrás: [Tt](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 12. 01. 17:31)]

C) AB határozatok

- 1) 60/2003. (XI. 26.) AB határozat [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 2) 39/2002. (IX. 25.) AB határozat [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 3) 6/2007. (II. 27.) AB határozat [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 4) 18/2000. (VI. 6.) AB határozat [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 5) 30/1992. (V. 26.) AB határozat [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 6) 15/2020. (VII. 8.) AB határozat [Forrás: [Nemzeti Jogszabálytár](#)]

D) Bírósági határozatok

- 1) BH 2021.4.98 [Forrás: jogkodex.hu]
- 2) BH 2000.529. [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](http://Jogtár®(jogtar.hu))]
- 3) BH1998. 521. [Forrás: Jogtár®]
- 4) Kúria Bfv.1255/2018/12. [Forrás: Jogtár®]
- 5) EBH1999. 6. [Forrás: Jogtár®]
- 6) Bhar.809/2010/3. [Forrás: Jogtár®]

E) Statisztikai adatok

- 1) ORFK Kommunikációs Szolgálat: Az új koronavírus-helyzettel összefüggő büntetőügyek statisztikái. *Police.hu*. 2020. 07. 15. [Forrás: [A Rendőrség hivatalos honlapja \(police.hu\)](http://A Rendőrség hivatalos honlapja (police.hu)) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 20. 1:31)]
- 2) Anonimizált határozatok honlapja [Forrás: Anonimizált határozatok - ÜIR (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 27. 0:21)]

F) Egyéb források

- 1) 2020. évi XII. törvény indokolása [Forrás: njt.hu]
- 2) TODAY: „*Russia Launches Attack On Ukraine Overnight.*” Közzététel időpontja: 2022. 02. 24. [Forrás: YouTube.com]
- 3) ANDREW RAINE, CHRIS LAU, JOSHUA BERLINGER, ADITI SANGAL, THOM POOLE and MATT MEYER, CNN: „*October 7, 2023: Israel says it is ‘at war’ after Hamas surprise attack.*” Közzététel időpontja: 2023. 10. 08. (Frissítve: 2023. 11. 09.) [Forrás: CNN World]
- 4) Euronews: „*Ukrajna blokkolja a Barátság vezetéken Magyarországra érkező orosz kőolajszállítást.*” Közzététel időpontja: 2024. 07. 14. – 10:03 CEST [Forrás: Euronews]
- 5) Euronews: „*10 éve történt a vörösiszap-katasztrófa, de a hatásai még velünk élnek.*” (Írta: MAGYAR ÁDÁM), Közzétéve: 2020. 04. 10. [Forrás: Euronews]
- 6) „*IAEA chief warns of risk of nuclear accident at Russian plant in Kursk region.*” (August 27, 2024) Reporting by Reuters; Writing by LUCY PAPACHRISTOU and MARK TREVELYAN; Editing by KEVIN LIFFEY [Forrás: Reuters]

- 7) Büntető anyagi jog általános rész / Értelmező rendelkezések az új Btk.-ban – A nagy nyilvánosság [Forrás: birosag.hu]
- 8) Emberi Jogok Európai Egyezménye [Forrás: [Emberi Jogok Európai Egyezménye](#)]
- 9) Makói Népújság – Demokratikus politikai napilap. III. évfolyam, 248. szám (1947. nov. 1.) [Forrás: [Arcanum Újságok](#)]
- 10) 2000. évi CXXV. törvény indokolása a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 11) 2012. évi C. törvény indokolása a Büntető Törvénykönyvről [Forrás: [Jogtár® \(jogtar.hu\)](#)]
- 12) BIRÓ ATTILA: Koronavírus-tagadó felleghár lett Magyarország: kevés ilyen van Európában. *Pénzcentrum*. 2021. augusztus. 24. [Forrás: [Pénzcentrum](#) (utolsó megtekintés időpontja: 2024. 10. 27. 2:06)]